

#9-10

(93-94) 2018

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

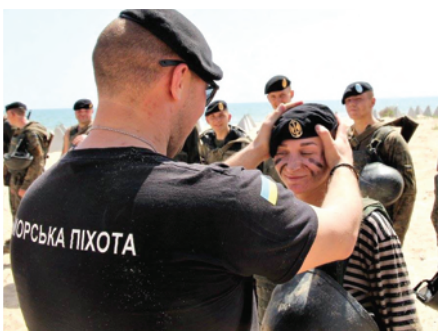
ЖУРНАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДКИ:
ВИНЕСЕННЯ БОЙОВОГО ПРАПОРА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІСЬК
ФОТО - ДМИТРА БУЧКА

ЗМІСТ

- 4 «Це важливий день для тебе, сьогодні клятву ти даєш, під гордим прапором держави, на вірність Україні присягнеш!»
- 9 Вогонь, що гартує сталь
- 12 Вище них – тільки зорі, крутіші за них лише гори
- 17 Підвалини для остаточної перемоги – закладені!
- 20 Цивільно-військове співробітництво, медавік та інші особливості цьогорічного навчання
- 29 **Перемогли найсильніші та найспритніші**
- 30 **Вона про війну знає не з розповідей**
- 36 **СКШН «Схід-2018» в контексті відносин Росії із Заходом та КНР**

**ОФІЦЕР
УКРАЇНИ**

Журнал Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

Редактор
Ігор МАХНО
Редакційна
колегія:
Павло ТКАЧУК
Антон
МИРОНОВИЧ
Ігор МОСЕЙЧЕНКО

Дизайн та
верстка:
Антон
МИРОНОВИЧ

Думка редакції не
завжди збігається
з думкою авторів.

Відповідальність
за достовірність
інформації несуть
автори.

Редакція залишає
за собою право
використовувати,
редагувати та
скорочувати
матеріали.
Листи, рукописи,
фотоматеріали не
рецензуються і не
повертаються.

Листування з
читачами – лише
на
сторінках
журналу.

При використанні
матеріалів
посилання
на журнал
обов'язкове.

Журнал
зареєстровано в
Міністерстві
юстиції України.
Свідectво
про державну
реєстрацію:
серія
КВ № 17548-
6398Р
від
17.03.2011 року

Адреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Героїв
Майдану, 32

E-mail: [asvpress@
gmail.com](mailto:asvpress@gmail.com)
Інтернет: [http://
www.asv.gov.ua](http://www.asv.gov.ua)

Віддруковано
в друкарні
Національної
академії
сухопутних військ
імені гетьмана
Петра
Сагайдачного

Обсяг –
10 друк. арк.

Замовлення
№85
від
04.10.2018р.

Наклад –
500 прим.

Честь. Україна. Відвага.

Aut vincere, aut mori.

Scientia vinces.

Docendo discimus

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Свято захисника України, що припадає на 14 жовтня і сягає корінням у сиву давнину, стало реальною національною необхідністю саме в умовах випробовування, яке випало на долю українського народу після анексії Криму та агресії Росії на Донбасі. Це дійсно знаменне свято об'єднало всю країну.

Сьогодні ми згадуємо та вшановуємо українців, хто у різні часи та на різних фронтах відстоював незалежність нашої Вітчизни, хто нині у протистоянні жорстокому ворогу демонструє неабияку хоробрість та відвагу.

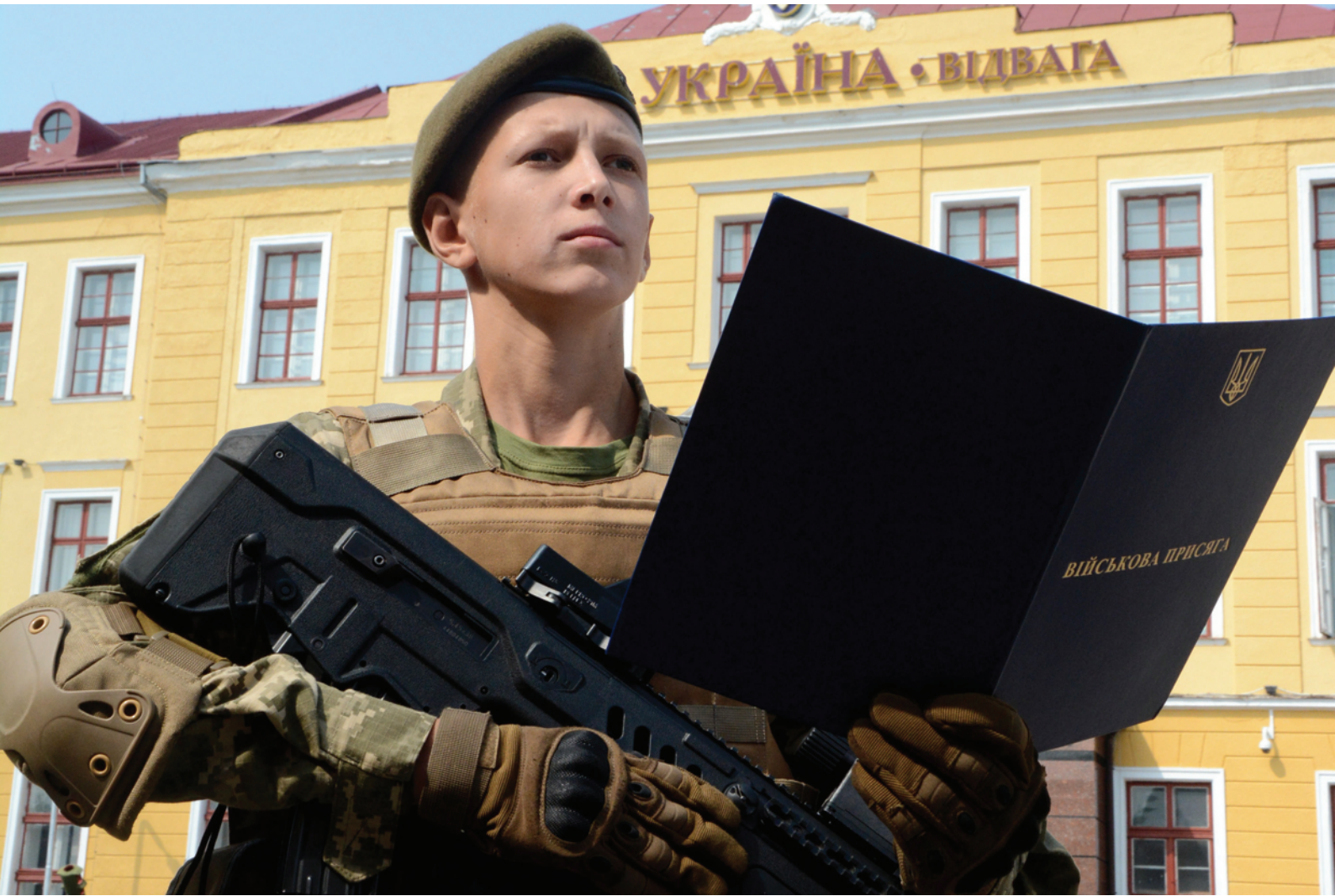
Увесь світ переконався: Українське військо здатне захистити свій народ і свою землю, воно спроможне забезпечити Перемогу над підступним ворогом!

Вітаю зі святом увесь особовий склад Академії. У тому, що ми даємо гідну відсіч агресору – і ваша невтомна праця та служба. Дякую всім за відданість Україні і її народу! Особливі слова мого звернення – до наших курсантів. Пам'ятайте, ви – майбутня еліта офіцерського корпусу! Докладайте усіх зусиль, аби після завершення навчання у всеозброєнні долучитися до захисту своєї Батьківщини, продовжити славні традиції вихованців Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Щиро бажаю вам і вашим родинам міцного здоров'я, злагоди, добра і миру, успіхів у повсякденному житті та у військовій службі в ім'я Українського війська, нашої держави!

Слава Україні! Героям Слава!

**Начальник Національної академії
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
генерал-лейтенант Павло ТКАЧУК**

«ЦЕ ВАЖЛИВИЙ ДЕНЬ ДЛЯ ТЕБЕ, СЬОГОДНІ КЛЯТВУ ТИ ДАЄШ, ПІД ГОРДИМ ПРАПОРОМ ДЕРЖАВИ, НА ВІРНІСТЬ УКРАЇНІ ПРИСЯГНЕШ!»

Урочистий ритуал складання Військової присяги для близько п'яти сотень першокурсників Академії запам'ятовується на усе життя. Успішно склавши вступні іспити та присягнувши на вірність Українському народові, юнаки та дівчата зробили перший крок до фахового здобуття професії Захисника Вітчизни.

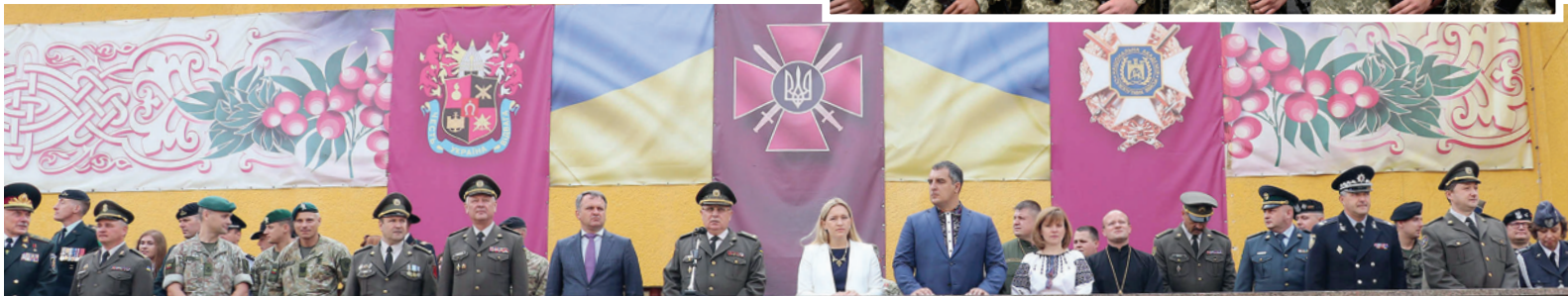
Привітали курсантів: командувач ракетних військ та артилерії ЗС України генерал-майор В'ячеслав Горбильов, голова Львівської обласної державної адміністрації Олег Синютка, голова Львівської обласної ради Олександр Ганущин, міський голова Львова Андрій Садовий, народний депутат України Оксана Юринець, командири військових частин Львівського гарнізону, ректори вищих навчальних закладів міста Лева, представники духовенства, рідні та близькі винуватців свята.

Зі словами привітання звернувся начальник Національної академії сухопутних військ генерал-лейтенант Павло Ткачук, який зазначив, що складання Військової присяги у житті кожної військової людини на завжди залишається ключовим моментом, від якого починається відлік армійського життя. «Ви даєте клятву вірності не лише своїй Батьківщині, її народу та Збройним Силам, Бойовому Прапору, ви присягаєте не зрадити

пам'яті загиблих героїв, які полягли у боях за свободу і незалежність України. Пам'ятайте про них, докладайте усіх зусиль для опанування обраної професії, аби успішно завершити навчання у нашому видовому вищі і поповнити офіцерські лави Українського війська!».

Благословив першокурсників на ратний шлях Голова Центру військового капеланства Львівської Архиепархії Української Греко-Католицької Церкви, настоятель Гарнізонного храму святих Петра і Павла отець Степан Сус. А завершилося свято проходженням курсантами урочистим маршем та виконанням пісенно-стройової композиції.

Цьогоріч колектив видового вишу також поповнився юнаками та дівчатами, які вже встигли зі зброєю в руках пройти крізь горнило війни на Сході України, виявили мужність і героїзм у боротьбі з ворогом. Двоє з них – молодші сержанти Людмила Сюзая та Дмитро Чернишенко – відзначені високими державними нагородами – орденом «За мужність» третього ступеня. Вони також привітали молоде курсантське поповнення і побажали гідно продовжувати справу вихованців Національної академії сухопутних військ.

«МИ ЙШЛИ ЗАХИЩАТИ УКРАЇНУ!»

Вже не вперше однострої курсантів нашої Академії одягають ті, хто боровся за незалежність України, її територіальну цілісність у зоні збройного конфлікту на Донбасі. Влітку цього року відбувся перший випуск лейтенантів, які поступили на навчання ще у 2014-му, інколи безпосередньо прибувши з районів протистояння російському агресору. Восьмеро з них за мужність і професіоналізм відзначені державними нагородами, а за чотири роки один з учасників бойових дій лейтенант Андрій Пец завершив навчання, отримавши золоту медаль та диплом з відзнакою.

Щороку зростала кількість курсантів-учасників Антитерористичної операції. Прибули вони на навчання у Національну академію сухопутних військ й цього річ. Які вони? Про що мріють? Що розповідають про збройний спротив ворогу, бойових друзів?

На моє прохання заступники начальників факультетів бойового застосування військ та ракетних військ і артилерії підполковник Сергій Гуцалюк і підполковник Володимир Пазина влаштували зустріч із першокурсниками, учасниками ООС (АТО). Як на мене, це був своєрідний «круглий стіл», де говорили про минуле та сьогодення, висловлювали думки з різних приводів. Пропоную фрагменти відвертої бесіди, які, переконаний, будуть цікаві читачеві.

Молодший сержант Олег Вовчок (факультет бойового застосування військ):

– Я народився на Харківщині, мені 23 роки, навчаюсь на першому курсі. Раніше проходив службу за контрактом в окремій 92-й механізованій бригаді на посаді санинструктора. До призову закінчив Краснодарський коледж, де здобув спеціальність фельдшера. З березня 2016-го року брав участь в Антитерористичній операції. До вступу в Академію був у містах Щастя, Марінка, Авдіївка. Завжди хотілося довести іншим, що ми, українці, сильна нація і нам потрібно триматися разом.

Там, на Донбасі, побачив багато чого, але хочеться, щоби якомога скоріше припинилася ця війна, щоби не приносила вона нам горе та не гинули наші кращі громадяни. Дивує, що багатьох молодих хлопців сьогодні зовсім не бентежать події у зоні тепер вже Операції Об'єднаних Сил. Багато хто переховується за кордоном, шукає різні причини, аби не бути там, де сьогодні небезпечно. Хіба це патріотизм?

Сержант Іван Кузьмич (факультет ракетних військ і артилерії):

– У липні цього року я став курсантом. Навчаюсь за спеціалізацією «Наземна артилерія». До вступу до військового вишу проходив службу за контрактом у 10-й окремій гірсько-штурмовій бригаді. Обіймав посаду головного сержанта мінометної батареї 108-го окремого гірсько-штурмового батальйону. Свій шлях військовика розпочав ще 2011-го, коли був призваний на строкову та скерований до навчального артилерійського полку у смт. Дівички, що на Київщині. Саме там познайомився

з командиром підрозділу майором Левченком, який на той час став для мене зразком виконання службового обов'язку. Однак невдовзі прийняв рішення про звільнення.

Коли розпочалися бойові дії на Сході України, я вже не міг спокійно дивитися на агресивні прояви Російської Федерації. У серпні 2014-го був зарахований до 43-го батальйону територіальної оборони. Не було жодних вагань, хоча рідні не підтримали мій вчинок. Але зазначу: ми йшли захищати Батьківщину. На початку виконували відповідальні завдання на околицях Горлівки, де вперше потрапив у бій із застосуванням стрілецької зброї. У мінометному підрозділі познайомився зі старшим лейтенантом Олегом Безюком, який, на жаль, загинув, лейтенантом Сергієм Левченком, який пізніше став моїм другом. Ці люди, без перебільшення, були для мене бойовою сім'єю.

Згодом нам довелося протистояти ворогу під Авдіївкою, з боку Ясинуватської розв'язки. Потім ми знову повернулися до околиць Горлівки. Загалом я перебував у зоні АТО півтора року. За цей час зустрів чимало справжніх патріотів, які не шкодували життя заради України. Зокрема, в АТО я познайомився із командиром танкової роти капітаном Анатолієм Коломійцем, який став моїм тестем. Завдяки офіцерові познайомився з його дочкою, з якою спершу спілкувався лише по мобільному зв'язку. Ось так і виникло кохання. 2015-го, після моєї демобілізації, ми побралися і зараз нашої дитині вже півтора роки.

2016-го я підписав контракт і у складі 108-го окремого гірсько-штурмового батальйону повернувся на Схід, на цей раз виконував завдання

у м. Попасна. Врешті-решт вирішив назавжди присвятити своє життя військовій службі і цьогоріч склав вступні екзамени у нашу Академію. Словом, життя продовжується!

Сержант Ігор Арнаут (факультет бойового застосування військ):

– Службу проходив у 24-й окремій механізованій бригаді. Починаючи з 2014-го брав участь в Анти-терористичній операції. Проїшов Зеленопілля, Бірюково, Довжанський. 27 липня 2014-го був поранений. Після лікування та реабілітації повернувся у стрій і знову – до 2-го мотопіхотного батальйону, в якому починав службу.

У січні ми вирушили на схід, а у лютому пішли на штурм Дебальцевого, щоби хлопці з ворожого котла мали коридор для виходу. Бій тривав з самого ранку – аж до вечора, але нам тоді не вдалося узяти під контроль зазначену територію.

2015-го звільнився з війська, але вже 2016-го повернувся до лав Збройних Сил України – до складу вже моєї «рідної» 24-ї ОМБР, до 6-ї танкової роти 2-го танкового ба-

тальйону. Знову АТО... Виконували завдання у Попасній на Луганщині більше року, потім під Горлівкою та на Донеччині, де забрали під свій контроль населений пункт Південне.

Молодший сержант Павло Солод (факультет РВіА, спеціалізація «Артилерійська розвідка»):

– Ще минулого року я був контрактником і проходив службу у 36-й окремій бригаді морської піхоти. З червня 2016-го виконував завдання у зоні АТО, брав участь у боях за Широкине. У жовтні того ж року мене було поранено. Після лікування та реабілітації у січні 2017-го повернувся на Схід України. Нагороджений медалями «Захиснику Вітчизни», «Учаснику Антитерористичної операції». 2017-го року у нас відбулась ротація, і зібравши документи, я поступив на навчання у Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Сьогодні я другокурсник, перебуваю на посаді командира групи.

Сержант Володимир Таран (факультет ракетних військ і артилерії):

До навчання в Академії проходив службу контрактником у м. Запоріжжя, у складі артилерійського дивізіону Національної гвардії України. Брав участь у виїзді до зони АТО. Наш ВОП знаходився біля селища Старогнатівка Волноваського району. У бойових діях участі ми не брали, але добре надивилися на цей жах. Війна, якщо можна так сказати, розпочиналася кожного дня десь за кілометр від нашого взводного опорного пункту й тримала нас у постійному напруженні. Одного разу 120-мм міна влучила у нашу польову кухню, але усе закінчилося без поранень і втрат серед наших вояків.

Був у Маріупольському аеропорту. На той час, 2017-го, там було спокійно, і мене вразило, наскільки спустошеною була тамтешня земля. Це все наслідки війни на Сході України.

Старший солдат Артем Степаненко (факультет РВіА, спеціалізація «Артилерійська розвідка»):

– Ще 2011-го я вперше уклав контракт зі Збройними Силами України. Проходив службу на посаді механіка-водія БМП. На початку літа 2013-го демобілізувався. Багато хлопців тоді, закінчивши строкову службу, йшли з війська, адже за часів президентства Януковича нашу армію просто розвалювали. У цивільному житті довелося працювати у нічні зміни. У 2015-му одружився, згодом народилася донечка.

2016-го вдруге уклав контракт зі Збройними Силами України, які після відомих подій на Сході України відродилися та стали зовсім іншими. 2017-го у складі підрозділу 57-ї окремої бригади виконував завдання у зоні бойових дій: з 13-го червня по 18 липня та з 31-го липня по 12 серпня у районі Красногорівки – метеослужба та спостереження за противником.

Командир підрозділу порекомендував мені здобути військову освіту. Погодився. Сьогодні я курсант другого курсу. Навчання дуже подобається. Мрію про офіцерський чин і віддане служіння своєму народу.

Рядовий Артем Хрустальов (факультет РВіА):

– Народився 13 жовтня 1995-го року у Рівному. У військо закохався ще у дитинстві. Строкову службу розпочав у Навчальному центрі (сmt. Десна) в 300-му навчальному танковому полку. Згодом був переведений до 44-ї

окремої артилерійської бригади, там і уклав контракт зі Збройними Силами України. Виконував обов'язки у зоні бойових дій. Пам'ятаю, як одного разу біля місця, де дислокувався наш підрозділ, почався ворожий обстріл. Тоді з одного боку був страх, а з іншого – душив сміх: вразила мужність нашого командира полковника Олега Михайловича Дорохова – офіцер не залишав місце управління, підбадьорював нас жартами, адже більшість з нас не були у подібній ситуації. У підсумку гармати противника, які вели вогонь по наших позиціях, під керівництвом полковника були знешкоджені пострілами наших батареївців.

Цей офіцер став для мене прикладом. Мужність, патріотизм, професіоналізм, як, зрештою, й почуття гумору притаманні лише справжнім командирам.

Погодьтеся, що здебільшого ми звертаємо увагу на тих учасників бойових дій, чия мужність була відзначена високими державними нагородами. Це цілком зрозуміло. Але, як на мене, не кожному з тих, хто виконував відповідальні завдання у зоні Антитерористичної операції чи в Операції Об'єднаних Сил вручали нагороди...

Курсанти першого та другого курсів ділилися спогадами, дискутували, висловлювали особисті думки та пропозиції. Наприклад, чому б не створити об'єднання учасників бойових дій у нашій Академії. При цьому не відокремлюватись від інших курсантів, а сприяти навчальному процесу, використовуючи набутий досвід. Дехто з курсантів факультету бойового застосування військ здивований тим, що на посади молодих командирів призначені учорашні випускники середніх шкіл, а не ті, хто служив у військах і має бойовий гарт?..

Однак зустріч допомогла зрозуміти, що не всі курсанти готові відверто говорити про те, що думають. Головний висновок полягає у тому, що молода людина, яка пройшла шляхами війни, нині по-іншому сприймає життя. А ще – виключно усі учасники «круглого столу» свідомо обрали почесну професію та поступили на навчання з твердим бажанням стати офіцером, справжнім професіоналом, який долучиться до оборони країни і гідно нестиме звання офіцера! Успіхів вам, хлопці, на цій ниві!

Ігор МОСЕЙЧЕНКО

Це історія про хлопця, який прослужив в АТО 18 місяців, і вже 4-й рік опановує військову справу, адже в його країні – війна. Він не скаржиться, не запитує, що у цей час роблять інші, не вважає обрану стезю особливою, хоча насправді такі поняття, як доблесть, готовність до самопожертви – притаманні справжнім чоловікам.

ВОГОНЬ, ЩО ГАРТУЄ СТАЛЬ

Оксана ВЛАДИГА

Дмитро закінчив 11 класів природничо-математичної школи, згодом рік навчався на електрика. Саме тоді почалась Революція Гідності, і декілька разів він їздив на Майдан, щоб підтримати студентів. Востаннє був там, коли встановили стенд у знак вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні. Це було окреме прохання його дідуся, який за словами хлопця - великий патріот. Саме він попросив онука поїхати удвох, щоб пом'янути загиблих героїв.

А вже через рік, на початку 2014-го Дмитро сам підписав контракт на проходження військової служби. Рідні, звичайно, хвилювались, разом з тим їх переповнювало почуття гордості за сина. На питання: «Що спонукало піти на фронт?», хлопець відповідає лаконічно: «Війна починалась». Дмитро не міг навіть уявити собі, що може залишитися осторонь, коли Батьківщина у небезпеці. Ось такий цей юнак: стриманий, небагатослівний, але разом з тим, упевнений у своїй правоті та силі.

«Перший бойовий досвід отримав наприкінці 2016 року, коли заїхали в Авдіївку, - ділиться спогадами Дмитро. - Коли побачив ворога і зрозумів нарешті, куди потрапив. Страшно було у момент, коли в наш бік одночасно гатили САУ, міномети і «гради». Це було в останній день лютого 2017 року».

Хлопець не одразу потрапив у бойову частину. Коли він уклав контракт із 72-ю бригадою, його відрядили спочатку на полігон. Дідусь і бабуся Дмитра з села Великополовець, що недалеко від міста, де він проходив службу, тому юнак вранці їздив на полігон, а ввечері повертався до рідних. А вже у травні 2015 року Дмитро потрапив у бойовий підрозділ, де провів 8 місяців, аж до кінця зими 2016 року. Там тренували мобілізованих четвертої, п'ятої, шостої хвиль, вчили розгортати комплекси ПСО.

Згодом Дмитра відрядили на лінію фронту, у село Богданівку Волноваського району. Коли усю бригаду вивели з Волновахи, на Половецькому полігоні знову збирали батальйон, у який потрапив юнак. Тоді йому виповнився 21 рік.

Складний момент для хлопця стався у 2017 році. « Ми з товаришем стояли всю ніч у наряді, - пригадує Дмитро. - Вранці почули стрілянину і одразу вийшли по рації на хвилю підрозділів, які здійснювали штурм «Алмаза». Десь о 8 годині дізнались, що наші захопили позицію. На вулиці зустріли ротного Романа Дармограя, який завантажував на БМП-2 боеприпаси. Ми допомогли йому і попросили взяти із собою на «Алмаз».

Перший, кого вони зустріли там, був медик «Кошій». Він і привів Дмитра з товаришем у розташування, де разом із пораненими готували до евакуації капітана Андрія Кизила, який власне і очолював цей штурм.

Усім процесом керував лейтенант Андрій Верхогляд. Саме він поставив юнаків на позиції, де згодом відбувся виснажливий бій.

«Через посадку проходила траншея, де по коліна, а де по пояс, - продовжує розповідь Дмитро. - Треба було здійснити справжнє «спринтерське» диво, щоб під ворожими кулями дістатися до означеної позиції. Нам це вдалося. Атакуючі спроби противника ми відбивали. А ось найбільше дошкуляв сильний мороз; вночі він сягав - більше 25 градусів. Після того, як нас на передовій поміняли, хлопців одразу ж забирали у госпіталь з обмороженими пальцями рук і ніг».

За словами Дмитра, умови служби були різними. У 2016 році військовослужбовці по двоє жили у бліндажах. А коли розташовувались біля Авдіївки, його взводу пощастило: їх розмістили у бенкетній залі колишнього найпрестижнішого замського клубу «Царская охота».

«Ми були усім забезпечені. Завжди вистачало і зброї, і набоїв, зрозуміло, що й води та їжі. Не знаю, як на початку війни, а у 2016-17 роках волонтери привозили навіть побутові речі, дуже старалися, щоб ми відчували, що про нас пам'ятають і дбають», - додає юнак.

І хоча Дмитро пройшов крізь воєнне горнило, адаптуватись до навчання і розпорядку дня в Академії йому поки складно. Але запевняє, що налаштував себе на опанування професії серйозно, з обраного шляху не зверне.

Що буде саме так - я також переконана!

Підполковник Руслан Колос: “Люблю підтримувати та розвивати в людях творчість”

Ігор МОСЕЙЧЕНОК

Цьогоріч кафедра тактики підрозділів бойового (оперативного) забезпечення визнана передовою. Це, безумовно, заслуга колективу, який очолює полковник Юрій Фтемов, але, спілкуючись із начальником цього підрозділу, поцікавився кого із науково-педагогічних працівників можна відзначити окремо.

– Перш за все, доцента кафедри, кандидата історичних наук, підполковника Руслана Колоса, – почув у відповідь. – Він – учасник Антитерористичної операції на Сході, завершує навчання у командно-штабному інституті, ще кілька років тому брав активну участь у створенні навчально-матеріальної бази після формування нашого факультету на базі Львівського вишу.

За кілька хвилин полковник Фтемов показав мені клас інженерних загороджень, який створено зусиллями Руслана Леонідовича. Усе тут зроблено зі знанням справи – навчальні приладдя пофарбовані та розташовані у скляних шафах, підібрана й наочна агітація.

– Нині я викладаю дисципліну “Інженерні загородження”, – відрекомендувавшись, промовив підполковник Руслан Колос. – Колись вивчав озброєння та техніку інженерних військ, але згодом, як то кажуть, перекваліфікувався й не шкодую.

Людина необізнана може уявляти собі – це паркани, металеві “іжаки” проти танків і ще щось подібне. Але у військових інженерів під цим терміном мають на увазі інше: мінні поля – протипіхотні та протитанкові, змішані та протидесантні, керовані або ж ні. Офіцер пригадав, як у 2014-му під Дебальцевим, де він виконував завдання, сепаратисти використовували для перевезення мінометів цивільний транспорт – вантажівки, легковики. З першого погляду не здогадаєшся, що зброя

була в автомобілях і пересуваючись, здійснювала обстріли наших позицій. Воїни ЗС України облаштували мінні загородження на шляхах просування автомобілів, і обстріли вщухли: дії наших інженерів напевно помітили місцеві жителі, які підтримували терористів.

– Отже під моїм керівництвом курсанти вивчають різні типи інженерних загороджень, мін, їхнє застосування, пошук, встановлення та знешкодження, утримання та обслуговування, – пояснює офіцер. – Хочу підкреслити, що наша матчастина невелика та легка, адже сапери йдуть першими і перед розвідниками, і перед артилеристами ... Одним словом, ми не маємо права на помилку.

У класі, про який йдеться, можна побачити протитанкові фугасні та кумулятивні міни – ПТМ-3, ТМ-72, ТМ-62ПЗ (у пластиковому корпусі), МС-3 (міну-пастку чи міну-“сюрприз”); протитанкові вибухові пристрої – ОЗМ-72, (що вистрибують над поверхнею ґрунту та уражають живу силу противника в радіусі 25 метрів), осколково-спрямовану міну МОН-50, прилітаючі міни (на магнітах) СПМ, БПМ та УПМ, які встановлюються на різних об’єктах, у тому числі й під водою.

Особливу зацікавленість викликають невеличкі протипіхотні міни ПФМ-1С, які у військах називають “пелюстками” та розкидають з літака чи гелікоптера, підрильник УМП, пульт керування, інші прилади. Є в арсеналі класу

макети мін, що використовуються в арміях країн НАТО. На одному зі стелажів автор цих рядків побачив навіть корпуси справжніх гранат часів Першої світової війни. Але це скоріше для загальної уяви курсантів, адже ці знахідки вже давно не використовуються.

Під час нашої розмови офіцер розповідав, що навчальний процес останнім часом змінила війна на сході України, і майбутні офіцери сьогодні вивчають бойовий досвід, опановують те, що необхідно знати та вміти у реальних бойових умовах. Приміром, на кафедрі часто згадують і вшановують пам’ять випускника факультету підготовки спеціалістів бойового (оперативного) забезпечення 2013 року старшого лейтенанта Миколи Михайлишина, який героїчно загинув під час розмінування поблизу с. Болотяне на Луганщині 2015 року. Для нинішнього покоління курсантів він є прикладом мужності у боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України.

... Підполковник Руслан Колос проводить заняття із другими, третіми та четвертими курсами усіх спеціалізацій факультету та дотримується своєї методики. “Люблю підтримувати та розвивати в людях творчість”, – каже офіцер. – Наприклад, на полігоні одна половина групи встановлює мінне поле, а інша долає його за допомогою проходів, який треба зробити. Згодом курсанти груп міняються місцями, і в результаті отримують знання та навички з практичної роботи. Хоча б

з тієї ж охорони, яка необхідна під час облаштування мінних загороджень, адже у реальних умовах противник не повинен цього бачити. Іноді, за словами офіцера, ті курсанти, які діють за противника, виявляються сильнішими. Але й у цьому існує елемент навчання: є що аналізувати.

– Намагаємося навчати курсанта й винахідливості, – продовжує підполковник Колос. – Наприклад, треба перевірити ділянку місцевості на наявність ворожих вибухових речовин, а саперна “кішка” відсутня. Який вихід? Часто-густо використовується звичайна гілка: якщо тримати її попереду, це допоможе виявити трос розтяжки. Отже безвихідних ситуацій не буває.

... Яким чином наші курсанти виконують курсову роботу? Приміром, створюють, так звані, вузол загороджень. Місцевість у нашому Міжнародному центрі миротворчості та безпеки дозволяє здійснювати масу інженерних перетворень: є ділянки, де шляхи перетинаються мостами. Ось тут ми й навчаємо вихованців влаштовувати мінні поля. Скажімо, треба підірвати міст на одному зі шляхів. Безумовно, слід підрахувати кількість вибухівки для цього, а потім позначити мінні поля, уникаючи демаскуючих ознак.

До речі, під час навчального процесу нас цікавлять й особистісні нахили курсантів. Якщо юнак, як кажуть “технар”, та на наш погляд, він може краще відповідати за

обладнання (пульт управління і т.д.), якщо добре працює з паперами, то йому можна довірити виготовлення схем або роботу за комп'ютером, якщо він непоганий “менеджер”, то для нього більше підходить виконання обов'язків командира підрозділу.

Коли ознайомлювався з біографічними даними та службовою характеристикою на підполковника Руслана Колоса, дійшов висновку, що цього офіцера можна із повним правом називати науково-педагогічним працівником. Ще у 1994 році через Кам'янець - Подільський ОМВК він поступив на Військово-інженерний факультет при сільськогосподарському інституті, який закінчив у 1999-му. Згодом завершив навчання у Кам'янець - Подільському державному педагогічному університеті за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти» та здобув кваліфікацію вчителя історії. У 2004 році за рішенням Вищої атестаційної комісії України отримав науковий ступінь кандидата історичних наук, а у 2005-му – свідоцтво про підвищення кваліфікації з курсу «Організація наукової діяльності у Збройних Силах України». Потім були свідоцтва про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників (військовослужбовців) вищих військових навчальних закладів та визнання рівня англійської мови, атестат доцента

кафедри спеціальних дисциплін (2012р.) та свідоцтва про кваліфікації з курсів “Management and leadership” та “Introduction into active methodology” (2013р.) та штабного планування з інженерного забезпечення “International staff officers course” (2017р.).

Нині підполковник Руслан Колос навчається на останньому курсі командно-штабного інституту МО України, освіта в якому підвищує рівень підготовки офіцера до оперативного-тактичного. У доробку науково-педагогічного працівника вже понад двадцять посібників, підготовлених особисто та у співавторстві, десять наукових праць. Серед них навчальний посібник “Мінно-вибухові засоби”, виданий ще під час служби офіцера у Кам'янець-Подільському виші та підручник “Мінні поля”, який упорядкований вже в Академії у співавторстві із викладачами факультету.

Під час Антитерористичної операції на Сході України підполковник Руслан Колос кілька місяців виконував завдання з мінування та розмінування місцевості. Тоді тривав 2014 рік. За сумлінну та віддану службу офіцер отримав державну нагороду за бойові дії на Донбасі. Указом Президента України від 17 лютого 2016 року підполковника Руслана Колоса нагороджено медаллю “За участь в Антитерористичній операції”.

Вище них – тільки зорі, крутіші за них лише гори

Олег ЯНОВСЬКИЙ

А з бойовим духом у «шаленої роти» все гаразд. До речі, «шаленими» хлопців назвали терористи, відчувши на собі всю їхню «гарячу любов» до «руського міра», що, мов ракова пухлина, намагався розповзтися територією суверенної України.

«Війна війною, а життя – за розкладом», – жартують наші військовики.

Дійсно, жоден статут не може заборонити на передньому краї звичайних людських почуттів. Того ж таки кохання, яке тут, під постійними обстрілами, коли особливо гостро відчуваєш, що «до смерті – чотири кроки», перестає бути просто емоцією, а стає сенсом усього буття. Про це чудово знає Богдан («Бахмат») – командир «шаленої роти», котра сьогодні захищає Авдіївку.

– Після одного випадку я повністю змінив свої погляди на життя, – згадує він, – 12 вересня 2014 року поблизу Волновахи я лежав у чистому полі без бронезилята, без нічого, під сильним обстрілом і думав, що зараз – кінець. Я сам себе поховав уже. Усе життя пролетіло в пам'яті, мов у кінофільмі. Я зрозумів, що те, чому я радів, вважав, що це класно, круто: поїздки за кордон, якісь розваги, гарні речі – це абсолютний нуль, не вартий уваги. Найголовніше в житті – це сім'я. Ось я зараз відйду у вічність, а в мене – ні дружини, ні дітей. І мій рід на мені закінчиться. Це дійсно страшно.

Війна допомогла хлопцеві усвідомити, чого іноді не дано зрозуміти деяким «мачо» номінально чоловічої статі. Незабаром вона ж подарувала «Бахмату» і його долю – наречену Ольгу, волонтерку з Кіровоградщини, з якою він познайомився на церемонії відзначення

загиблого комбата Івана Писаренка орденом «Народний Герой України».

Упродовж півроку закохані телефонували одне одному, листувалися, потім почали зустрічатися, аж поки Богдан не заявив рішуче, що побачення – це заваби молодих, а їм треба одружитися. Так і сказав: «молодих», хоча самому не виповнилося ще й тридцяти.

Та на війні дорослішають швидко, а Богдан воює з 29 червня 2014 року, потрапивши в зону АТО одразу ж після закінчення Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. І підлегли, серед яких багато старших за нього мало не вдвічі, ставляться до ротного не як до «синка», а як до досвідченого командира – тямущого, грамотного і справедливого. Недарма ж чимало хлопців, які з ним служили раніше, після демобілізації просяться назад саме до «Бахмата».

Турбота про особовий склад для нього – одне з найголовніших правил. Рота славиться налагодженим побутом. Тут навіть лазня з такою «ядерною» парною, якою може похвалитися не кожен комунальний заклад.

– Людина, яка себе поважає, залишиться людиною будь-де, – переконаний «Бахмат». – Де б ми не стояли – у степу, лісосмугах – з ящиків, з будь-чого облаштували кухню, лазню, створювали для себе комфортний побут. Так і має бути! Звичайно, можна ледарювати, спати в пилюці, багнуці, їсти з

бляшанок, але про який моральний стан і бойовий дух тоді можна говорити?

А з бойовим духом у «шаленій роти» все гаразд. До речі, «шаленими» хлопців назвали терористи, відчувши на собі всю їхню «гарячу любов» до «руського міра», що, мов ракова пухлина, намагався розповзтися територією суверенної України. Своїм девізом рота обрала слова: «Вище нас – тільки зорі, крутіші за нас – лише гори!» І це не просто гучна фраза. Втім, суворо дотримуючись Мінських домовленостей, хлопці дають відкоша «сепарам» тільки тоді, коли ті починають нахабніти, що називається, «по безпределу». Та й цього досить, щоб на деякий час «бурятський воєнторг» закривався на «переоблік».

– Нас обстрілюють мало не щодня. Нещодавно 20 «градів» прилетіло, – розповідає ротний. – Тобто люди постійно ризикують. І коли не стрільнути у відповідь, ворог нахабнітиме ще більше. Пам'ятаю, потрапили під танковий обстріл. Ми – у траншеї, а наш Дмитро («Турист») вискочив і відповів з ПТУРа. Отримав поранення, але танк відігнав. А якщо б він цього не зробив, усі 28 снарядів ворожий панцерник відстріляв би по нас. А наших ПТУРів вони бояться – тікають аж гай гуде. Зайвих людей у нас немає, кожен знає і виконує свої обов'язки. І випадкових людей також немає. Ті, які не розуміли, що ми побратими, і їхні життя залежать від нас так само, як і наші від них, давно вже пішли. Такі довго на передовій не тримаються.

Про своїх «шалених» ротний розповідає з неприхованою гордістю. Але ж будемо щирі: військовий підрозділ – це

не пансіон шляхетних панянок, тут усіляке може бути. Як же «Бахмату» вдається підтримувати дисципліну?

– По-різному, – посміхається Богдан. – З початку попереджаю порушника, що зателефону ю його дружині і розповім про його «витівки». Діє на сто відсотків! Другого разу зазвичай не буває.

Знаєте, що для мене, як командира роти, найважче на війні? Зберегти життя і здоров'я людей. Адже йде звикання до небезпеки, відчуття страху притулюється. У новачків є інстинкт самозбереження, а коли біля тебе 20 мін впало, а тобі нічого, то на 21-у вже можеш не звернути уваги – і поглатишся. Захисний механізм дає збій, тому дехто дозволяє собі нехтувати елементарними правилами, розгулювати на «нулі» без бронезилета, шолома. Я спочатку пояснюю. Коли ж не допомагає, то, вибачайте, дискусій не буде...

Нашу розмову з «Бахматом» увесь час переривають телефонні дзвінки, доповіді молодших командирів: «Треба вирішити питання з транспортуванням важелезних колод для нових бліндажів...», «Приїхав капелан...», хтось хоче у відпустку, а хтось не хоче на ротачію... Усе вирішується швидко, по-діловому – і Богдан знову повертається до розмови, терпляче відповідаючи на мої запитання і не забуваючи при цьому пригощати чаєм. Йому б керувати якоюсь престижною фірмою, носити солідний костюм, а вечори просиджувати в ресторанах. Але все те – в якомусь паралельному світі, що тут, на лінії розмежування, здається нереальним і вигаданим. Чи не драгує його така «роздвоєність» суспільства?

– Я особисто до цього ставлюся

спокійно, ніякої упередженості немає, – не погоджується ротний. – Це добре. Якщо там люди живуть і не думають про війну, отже, ми тут недаремно стоїмо. Я не хочу, щоб на моїй рідній Білоцерківщині люди ховалися у підвалах, як доводиться це робити донеччанам. Принаймні на цьому напрямку ми свою роботу виконуємо. І це задовольняє. Мені шкода цих людей. Вони вже звикли жити з війною за вікном, але ж страх нікуди не подінеться. Це дуже велике горе. Головне не те, з ким ми зараз конкретно воюємо: з професіональними «бурятами-тракто-рис-та-ми», російськими найманцями чи сепаратистами. Головне – за що ми воюємо. За свою землю, своїх рідних, коханих. Все дуже просто.

Та війна несе не лише смерть. Ще один її негатив, про який нині багато говорять психологи, – ймовірна озлобленість, черствість, байдужість. Зникає взаєморозуміння між близькими, розпадаються сім'ї... Але це не про «Бахмата». Неначе відчувши, що розмова – про неї, зателефувала Ольга. І застуджений, хриплий голос Богдана став ніжно-оксамитовим, коли він відповідав коханій: «Так, моє сонечко... У мене все гаразд. Ти моя господарочка... Я за тобою скучив...»

Звичні слова, які в мирному житті кожен з нас промовляє сотні разів, з уст бойового ротного на тлі віддаленої канонади лунали на диво по-новому, наче щойно написана щира пісня...

Згодом Богдан та Оля відгуляли весілля. Скромно і швидко, бо часу мало, а справи на фронті не чекатимуть... Тож побажаємо їм щастя та довгих років життя!

НА ПЕРЕДОВІЙ ВСЕ ВИГЛЯДАЄ ІНАКШЕ, НІЖ У НАВЧАЛЬНИХ АУДИТОРІЯХ, СИМУЛЯЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ. ТАМ ЛЮДИНА РЕАЛЬНО ДИВИТЬСЯ В ОЧІ СМЕРТІ

З початком бойових дій на Сході України кафедра морально-психологічного забезпечення діяльності військ істотно розширила свої наукові, методичні і практичні розробки щодо надання допомоги Збройним Силам України у цей напружений історичний момент. З особливою увагою науково-педагогічні працівники досліджують проблеми, пов'язані із труднощами у навчанні та повсякденній діяльності тих юнаків та дівчат, які повернулися із зони проведення Операції Об'єднаних Сил, у кого з'являються певні складнощі щодо адаптації до мирних умов життя.

Підполковник
Тарас МАЦЕВКО

– Якщо наш колектив допомагає окресленій категорії курсантів опановувати нову фахову інформацію під час занять, використовуючи для цього певні методичні прийоми, то у години після навчання потрапити у їхній особистісний простір з метою підтримки чи реабілітації не так вже й просто, як видається, – пояснює ситуацію начальник кафедри полковник Андрій Романишин. – Хоча б тому, що більшість із курсантів-учасників ООС одружені, проживають поза Академією. Тому й вирішили організувати зустріч із дружинами курсантів, головна мета якої – посприяти повному та остаточному «поверненню» їхніх чоловіків до мирних реалій та сімейної атмосфери.

Щоб перевести захід у неформальне

русло, існуючі проблеми вирішили обговорювати у форматі «круглого столу». А ще до окресленої категорії учасників долучили одружених курсанток, дружин майбутніх офіцерів, які не брали участі у збройному протистоянні на Сході. Скерувували розмову у потрібне русло заступник начальника Інституту морально-психологічного забезпечення полковник Петро Левус, доцент кандидат психологічних наук Алла Неурова, викладач кандидат психологічних наук Леся Музичко.

Найпершою проблемою, з якою стикаються дружини бійців, є тривога та занепокоєння. У такий «режим» жінки потрапляють за час перебування чоловіка на війні. Після повернення

додому, не всі можуть одразу позбутись цього стану. Навіть, коли чоловіки ідуть на зустрічі із побратимами, жінки тривожаться та по-різному сприймають цей факт. У свою чергу, бійці обирають зустрічі із друзями, бо їх не розуміють вдома. Окрім того, часто дружини намагаються обмежити коло їхнього спілкування. Іноді навіть вони просять не розповідати про війну, бо слухати про таке важко і від того стає моторошно на душі. Натомість, чоловіки закриваються у собі та йдуть спілкуватися зі своїми бойовими побратимами, які пройшли таке саме пекло.

Дружини мають розуміти, що протягом певного часу бійців просто немає інших тем. Тому, якщо вдома їх просять про це не говорити, вони шукають таку можливість серед друзів. Ще одним аспектом є те, що жінки не

можуть усвідомити того, що з війни чоловік повернувся іншою людиною. Вони іноді кажуть, що це зовсім не той юнак, за якого вона виходила заміж. Їм важко уявити, що чоловік змінився. У такий момент важливо розділити біль та сум, який відчуває чоловік, тоді стосунки лише зміцняться.

Вступне слово полковника Петра Левуса чи не одразу налаштувало усіх присутніх на хвилю спільної відповідальності за майбутніх офіцерів.

– Нас об'єднують і спільні проблеми, і спільні сподівання, і спільні тривоги як за долю України, так і кожної окремо взятої сім'ї військовослужбовця. За даними Науково-дослідного центру гуманітарних проблем Збройних Сил України значна кількість військовослужбовців-учасників ООС є психологічно травмованими на момент демобілізації. А згідно зі статистичними даними 80 відсотків розлучень, що зафіксовані в державі протягом 2015–2016 рр., сталися у родинях демобілізованих бійців, причому переважна більшість з них у перші півроку після повернення з війни, – зазначив полковник Петро Левус.

Алла Неурова, яка особисто перебувала у зоні бойових дій, наочно і достовірно описала присутнім стресове навантаження, яке доводиться відчути молодим людям у протистоянні з ворогом.

– Війна завжди розпочинається зненацька. Людина не може до неї приготуватись заздалегідь. Політики планують, військові стратеги розробляють хід операцій, тиллові служби акумулюють матеріальне забезпечення,

особовий склад проходить спеціальний вишкіл... Але кожен окремо взятий військовослужбовець не може бути абсолютно готовим до усіх можливих наслідків бойових дій, – наголосила Алла Неурова. – Там, на передовій, все виглядає інакше, ніж у навчальних аудиторіях, симуляційних центрах тощо. Людина реально дивиться в очі смерті...

Потрібно зазначити, що на початку розмови курсантські дружини все ж таки поводитись нерішуче і навіть сором'язливо. Та коли зрозуміли мотиви, якими керувалися організатори зустрічі, почули, що власне намагаються їм донести, стали більш розкутішими. А відтак закидали питаннями, а згодом і самі стали активно обговорювати ту чи іншу проблему. Навіть висловили зауваження, які у подальшому стануть предметом дослідження на кафедрі.

У процесі обговорення учасники «круглого столу» зійшлися на тому, що повністю здоровим із зони бойових дій не повертається жоден військовик. А все тому, що людський мозок зі всіх життєствердних сил і адаптативних ресурсів захищається, однак у протиставленні беруть участь сильні та руйнівні чинники, перемогти які повністю воїнові надзвичайно важко

Добре розуміючи вікову й емоційну специфіку пережитого курсантськими дружинами, враховуючи їхній невеликий сімейний стаж, звідкіля, власне, й з'являються певні кризові явища, а також відірваність від звичного і рідного оточення, ведучі заходу намагались об'єднати жінок зі схожими проблемами у своєрідну спільноту однодумців.

– Ми робили усе, аби наші учасники усвідомили: якщо існуюча проблема вже кимось подолана, тож і тобі під силу подолати її!», – пояснює Леся Музичко.

Дружини майбутніх офіцерів дійшли висновку, що спілкування допоможе їм краще зрозуміти своїх чоловіків і природу власних переживань. А ще вони усвідомили, що не потрібно замикатися у собі. Бо коли сидиш і плачеш, це не допоможе. Краще шукати спілкування з людьми, шукати однодумців.

Організатори заходу розповсюдили серед присутніх анонімну анкету, мета якої з'ясувати: чи є потреба у таких зустрічах? Якою повинна бути наступна тема для обговорення? Кого запросити до розмови?

– Підсумки анкетування, виступи та враження учасників «круглого столу» переконали нас, що ми обрали вірний формат взаємодії, – переконаний полковник Андрій Романишин. – Разом ми дійшли висновку, що існує безліч проблем, які замовчувати не маємо права. Тут і труднощі сприйняття сучасного життя через призму пережитого на війні, і міжособистісні стосунки із родиною та друзями, довіра до людей. Не потрібно забувати й про такі симптоми, як безсоння, відчуття провини, емоційна нечутливість, що є надзвичайно поширеними й призводять до значного дискомфорту та ускладнення повсякденного буття. Адже ефективність соціально-психологічної адаптації юнаків до мирного життя визначається як за об'єктивними показниками досягнень у повсякденній діяльності та навчанні, так і за отриманням ними задоволення від стосунків із найближчими людьми.

ПІДВАЛИНИ ДЛЯ ОСТАТОЧНОЇ ПЕРЕМОГИ – ЗАКЛАДЕНІ!

Україна п'ятий рік поспіль перебуває у стані «гібридної» війни. Російська агресія, яка стала очевидною для переважної частини цивілізованого світу, суттєво змінює і українське суспільство. Суттєві зміни відбуваються і всередині Збройних Сил, змінюється їх роль у системі координат українського суспільства.

Ці зміни відчутні не лише під час виконання «Маршу нової армії» на урочистостях, у яких беруть участь українські вояки. І не у переході на вітання «Слава Україні! – Героям слава!». Ми не просто маємо справу з поверненням національної військової традиції, зокрема, шляхом присвоєння почесних найменувань славетним підрозділам. В сучасній Україні відбувається кристалізація патріотизму у його найвищому прояві – служінні захисту Вітчизни. Процес пошуку нових змістовних складових патріотичного виховання та зміцнення авторитету Збройних Сил триватиме ще не один день, тому необхідно спрямувати енергію часом стихійних пошуків у русло досягнення необхідних результатів.

Якими вони можуть бути? На мій погляд, пріоритетним питанням виглядає зростання професіоналізму Збройних Сил, які з огляду на загальну військово-політичну ситуацію не можуть повністю відмовитися від можливості призову. Мова йде не лише про спроможність давати відсіч супротивнику, але й готуватися до відновлення територіальної цілісності держави. Не варто забувати і про чинник інформаційної гігієни військових, які в умовах «гібридного» конфлікту є першочерговим об'єктом інформаційних атак противника.

Українське суспільство перебуває у стані кризи, адже у період з 1991 по 2014 роки наша держава декларувала підкреслено миролюбний характер власного розвитку, а російська агресія завдала удару по основах суспільного спокою, підірвала стабільність та впевненість у завтрашньому дні. Втім, тут є і певний позитивний момент: ми змушені усвідомити, що живемо у конкурентному світі, де потурань не буде. Ба більше – низка сусідів України

має помітні рудименти імперської ментальності, які знаходять прояви у ставленні до нашої країни. Протягом тривалого часу, через глобальне прагнення відповідати образу мирних гречкосіїв, в Україні відсували на другий план приклади військової звитяги, був відсутній суспільний консенсус про наших героїв. Свою негативну роль відіграє і тривалий період бездержавного розвитку українського народу, який подарував чимало звитяжних та вправних вояків арміям інших країн. Але зараз ми маємо беззаперечних героїв-захисників Батьківщини, подвиг яких не викликає сумнівів.

Протягом кількох років напередодні російської агресії спостерігався цікавий феномен: саме Збройні Сили та церква перебували на вершині суспільної довіри. Сьогодні до них додалися волонтери. Проблеми, з якими стикалися військові до 2014 року, виявилися дитячими забавками порівняно з тими, що з'явилися з початком російської агресії. І надзвичайно важливо пізнати дійсно народний характер Української Армії, її постійне підсилення представниками різних прошарків суспільства, які обирають співпрацю з українською армією.

Країна, що воює, суттєво змінює власні орієнтири, змінюється і структура суспільства, ставлення до захисників. Вже зараз можна говорити, що українська нація зробила висновки з помилок 100-річної давнини, адже справа захисту Батьківщини стала дійсно всенародною. Українські військові відчувають повагу та підтримку з боку співгромадян, вони зрештою використовують свої знання та вміння. На жаль, у бойових умовах з реальними відчутними втратами. Тому завдання суспільства, серед іншого, створити передумови для дій Збройних

Проблеми, з якими стикалися військові до 2014 року, виявилися дитячими забавками порівняно з тими, що з'явилися з початком російської агресії.

Тому завдання суспільства, серед іншого, створити передумови для дій Збройних Сил без страху та докору, виконання військовослужбовцями бойових завдань на всіх рівнях.

Звісно, російська пропаганда продовжить використовувати тему «хунти», однак ухвалення Закону України «Про національну безпеку» та посилення цивільного контролю за Воєнною організацією дозволяє говорити, що наша держава впевнено поєднує посилення обороноздатності з дотриманням демократичних процедур.

Сил без страху та докору, виконання військовослужбовцями бойових завдань на всіх рівнях. Нехай матеріально-технічне забезпечення ЗСУ все більше стає сферою державної турботи, проте дух волонтерської опіки та постійного контакту між громадянами та їхніми захисниками повинен зберігатися до остаточної перемоги.

Протистояння з Росією, яка протягом століть мала можливість впливати на громадську думку в Україні, має свої об'єктивні складнощі. Проте Іловайська трагедія знищила іраціональну віру у «слово російського офіцера», а перебіг бойових дій на Донбасі в цілому довів, що російські військові можуть і повинні бути переможені. Власне, усвідомлюють це і в Кремлі, прикриваючись гарматним м'ясом з числа мешканців окупованих територій

Важливо розуміти, що перемога у неоголошеній війні може бути виключно «гібридною». Вона обійдеться без переможного маршу українських підрозділів Червоною площею, і цей факт не варто драматизувати. У сучасних реаліях перемога означає відновлення територіальної цілісності України, створення помісної православної церкви (адже боротьба йде насамперед за свідомість людей), формування привабливого іміджу України та продовження європейської та євроатлантичної інтеграції України. Саме вступ нашої держави до НАТО та Європейського Союзу (інші колишні соціалістичні республіки проходили саме подібним шляхом) позначить у майбутньому її остаточний вихід зі сфери російського впливу. Зауважу, що потенціал добросусідських відносин Росії та України завдяки діям Кремля втрачено на століття наперед.

Переконаний, що сьогодні зростає

не лише мотивація українських військових, але й суспільно-політична вага Збройних Сил. Сьогоднішні курсанти та молоді офіцери, солдати та сержанти за 10-15 років матимуть змогу для реалізації власної політичної кар'єри. Безпосередня участь у бойових діях поступово перетворюватиметься на знак якості для політика, соціальні ліфти всередині суспільства працюватимуть з урахуванням цього фактору.

Звісно, російська пропаганда продовжить використовувати тему «хунти», однак ухвалення Закону України «Про національну безпеку» та посилення цивільного контролю за Воєнною організацією дозволяє говорити, що наша держава впевнено поєднує посилення обороноздатності з дотриманням демократичних процедур. Сприяє цьому і євроатлантична інтеграція.

Україна вже сьогодні стикається з фактором численних загонів ветеранів бойових дій, адже через випробування війною пройшли сотні тисяч людей, які потребують реальної інтеграції до повсякденного життя. Думаю, проблема полягає не лише у необхідності створення Міністерства у справах ветеранів, але й у консолідації колишніх учасників бойових дій навколо ідеї патріотичного виховання. Їх досвід необхідно передавати в школах та університетах, робити це більш системно. Впевнений, що Україна потребує позитивних прикладів звичаги та мужності, які будуть узяті за основу для створення художніх стрічок та захоплюючих книжних творів.

Важливо не забувати, що, зумівши зберегти територіальну цілісність, не дозволивши розірвати Україну на шматки, її захисники заклали у 2014 році підвалини для остаточної перемоги.

ВІН МРІЯВ ЗВІЛЬНИТИ КРИМ І ЗНОВУ ПОБАЧИТИ ЙОГО УКРАЇНСЬКИМ

Указом Президента України за особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України старшого лейтенанта Георгія Ольховського нагороджено орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Про загибель старшого лейтенанта Георгія Ольховського стало відомо у переддень святкування Дня Незалежності України. Скупі рядки інформповідомлень сповістили: у ніч на 23 серпня від кулі снайпера загинув командир роти 128-ї окремої гірсько-піхотної бригади старший лейтенант Георгій Ольховський з позивним «Вільха».

Указом Президента України за особисту мужність і самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України офіцера нагороджено орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Народився Георгій 8 січня 1989 року у Сімферополі. Після восьми класів середньої школи № 40 навчався у військовому ліцеї у місті Алушта. А далі – строкова служба у ЗС України. Щоб здійснити мрію стати офіцером, юнак вступив до видового вишу у Львові, який закінчив 2014 року. Георгій був скерований для подальшого проходження військової служби у 128-у гірсько-піхотну бригаду, але чи не одразу відбув у зону збройного протистояння на Схід. Воював вправно, вирізнявся неабиякою хоробрістю.

Ось як про нього згадує кореспондент «Голосу України» Олександр Клименко: «Ти дивишся у фейсбуці на фото загиблих і раптом бачиш знайоме обличчя. І як війна не робить почуття грубими, на очі відразу навертаються сльози. І звикнути до цього неможливо... Під час ворожого обстрілу на Волноваському напрямку загинув командир роти 128-ї окремої бригади старший лейтенант Ольховський Георгій.

...Ми зустрічались з Георгієм на позиціях перед Горлівкою 5 вересня 2017 року. Мені відрекомендували його як грамотного командира, який має неабиякий авторитет у командування, повагу у підлеглих. «Вільха» влітку 2014 року закінчив Національну академію сухопутних військ. Два тижні відпустки - і на фронт. Відразу у гарячі місця: Станиця Луганська, Дебальцеве, Авдіївка, шахта Бутівка... Одружився того ж таки 2014 року, але сімейне життя проходить... на війні. Як стверджує офіцер, дружина, звісно, його підтримує. Але каже, що краще б чоловік був поруч, вдома. Ольховський жив у Луцьку, але мріяв звільнити Крим і побачити його знову українським, - згадує Клименко.

Прощались із відважним ротним у Луцьку. Під час громадянської панахиди командир 128-ї окремої гірсько-штурмової бригади полковник Сергій Собко зазначив, що Георгій назавжди залишиться в його пам'яті професійним офіцером, грамотним командиром, який дуже швидко здобув повагу серед підпорядкованого особового складу. Його поважали і любили всі. Він став, не зважаючи на свій юний вік, батьком для всіх своїх бійців.

Офіцер віддав своє життя для того, щоб стала незалежною Україна, щоб не було ворога на нашій землі, щоб одружувалися українці та дарували життя своїм дітям. Георгій – не лише воїн, він – син та чоловік, він – батько, він – Українець! З таких українців складається нинішня еліта Українського війська! «Бог дав так, щоб ми поховали його саме у часі відзначення Дня Незалежності, за яку він віддав своє життя. Цінуємо Георгія і усіх Героїв, які виборювали й виборюють мир та світле небо для України!

«Він був надзвичайно врівноваженим, серйозним та цілеспрямованим курсантом. Не випадково був обраний головою ради сержантів факультету. До вирішення будь-якого завдання підходив відповідально, повз нього не проходила щонайменша «дрібничка». Любив життя! Це була людина честі, справжній патріот!»

**Полковник Артур ЛУНЬКОВ,
начальник факультету**

«Я був начальником курсу у Георгія. Запам'ятався мені щирим, порядним, справедливим командиром групи. Його поважали. Він прагнув добра, миру та спокою Україні. З анексією Криму, коли постало питання про можливість відрахування з вишу, не поїхав додому, а продовжив навчання в Академії, щоб стати офіцером Українського війська»

**Майор Володимир МЕЛЬНИК,
викладач кафедри тактико-спеціальних дисциплін**

ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, МЕДЕВАК ТА ІНШІ ОСОБЛИВОСТІ ЦЬОГОРІЧНОГО НАВЧАННЯ

**Полковник
Тарас ГРЕНЬ**

Українсько-американські командно-штабні навчання із залученням військ «Rapid Trident – 2018», які впродовж двох тижнів приймав Міжнародний центр миротворчості та безпеки, можна сміливо вважати новаторськими й прогресивними. І рік навіть не в тім, що цього року, так би мовити, побито рекорд за кількістю учасників: понад дві тисячі військово-службовців долучилися до миротворчих тренувань, а в тім, що на навчаннях вперше відпрацьовувалися нові завдання. Окрім цього, до підрозділів Сухопутних військ Збройних Сил України долучилися представники Державної прикордонної

служби, Національної гвардії України, Сил спеціальних операцій, Управління державної охорони.

– Важливо, що ми відпрацьовували питання не просто локалізації певного незначного збройного конфлікту, – наголосив український співкерівник навчань, заступник командувача військ оперативного командування «Схід» генерал-майор Едуард Москальов, – перед нами стояло завдання: навчитися протистояти повномасштабному вторгненню умовного противника і подолати його агресивні дії у складі мультинаціональної дивізії.

До речі, у сценарії навчань були враховані всі аспекти «гібридної» агресії, з якими зіткнулися Збройні Сили України не лише на Донбасі, але й під час анексії Криму. Тому відпрацьовували і появу так званих «зелених чоловічків», і роботу ворожої агентури з підбурення населення щодо непокорі законній владі, і можливість використання різноманітних інформаційних технологій. Власне така зміна сценарію призвела до появи у складі компоненти Сухопутних військ структури цивільно-військового співробітництва.

– Сучасна війна багато у чому відрізняється від звичного для нас перебігу подій, – пояснює начальник відділу Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України підполковник Владислав Кравченко. – Досвід агресії проти України красномовно засвідчив, що час військових дій на будь-якій території, одне з головних завдань держави та її збройних сил – це захист цивільного населення, причому не лише фізичний, але й

українсько-американських командно-штабних навчань із залученням військ».

Знаменною подією навчання стало й те, що вперше за всю історію створення та розвитку Збройних Сил України, українським військовим довірили провести курс оцінювачів першого рівня за стандартами НАТО. А участь у цьогорічних тренуваннях взяли військовики з 20 країн. Мета оцінювання – показати командирам проблемні питання, на які варто звернути увагу, щоб і далі рухатися вперед.

Серед цьогорічних досягнень можна назвати і те, що всі завдання наші військовослужбовці виконували лише на власній штатній техніці. Результати вражаючі, особливо, коли підрозділи механізованої бригади здійснювали форсування складної водної перешкоди на БМП-1, а вер-

шляхом вирішення численних гуманітарних питань.

Для більш реального відтворення різних ситуацій, що найчастіше виникали протягом проведення Антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил, під час «Rapid Trident-2018» створили дві польові групи ЦВС. До їхнього складу увійшли представники Збройних Сил України, Національної гвардії України та Армії США. Доречно зауважити, що тренування фахівців цивільно-військового співробітництва проходили у режимі «реального часу». Тобто поряд із сталими військовими заходами відбувалися робочі зустрічі з представниками державної влади та органів місцевого самоврядування, заняття в школах тощо. «Переконаний, що це був корисний досвід, – підсумував підполковник Кравченко. – Відтепер структура СІМІС стане обов'язковим учасником щорічних

толітники та парамедики відпрацьовували питання медеваку із застосуванням сучасного вертолітного бортового обладнання «Адаптер М1».

Окрім цього, українські військові презентували новітню комп'ютерну розробку – електронні тактичні карти «Дельта». Вони дають змогу використовувати будь-яку топографічну інформацію, тобто зйомку з дронів чи супутника, для обробки та ведення бойових дій. Порівняно з аналогічними зразками іноземних розробників українські карти гнучкіші для використання командирами різних ланок.

Загалом «Rapid Trident-2018» отримали високу оцінку від співкерівників навчання полковника Збройних сил США Тіма Клівленда та генерал-майора Едуарда Москальова. Зроблено значний крок щодо розширення рамок навчань, а значить і забезпечено непоганий старт на наступний рік.

Цьогорічний «Rapid Trident-2018» є наймасштабнішим спільним сухопутним навчанням підрозділів Збройних Сил України, інших військових формувань України. У маневрах брали участь майже 2 тисячі 500 військовослужбовців з 14 країн: України, США, Азербайджану, Болгарії, Великої Британії, Грузії, Данії, Канади, Литви, Молдови, Німеччини, Румунії, Польщі й Туреччини. Залучались до тренувань і військовослужбовці багатонаціональної Литовсько-Польсько-Української бригади імені великого гетьмана Костянтина Острозького.

За діями багатонаціональних підрозділів спостерігали представники дипломатичних відомств, військового керівництва Збройних Сил України та країн, які брали участь у цьогорічних маневрах. Військові делегації від України та США очолили командувач Сухопутних військ Збройних Сил України генерал-полковник Сергій Попко та командувач Сухопутних військ НАТО генерал-лейтенант Джон Томсон III.

Генерал-полковник Сергій Попко та генерал-лейтенант Джон Томсон III підписали лист про співробітництво між командуванням Сухопутних військ НАТО та командуванням Сухопутних військ Збройних Сил України.

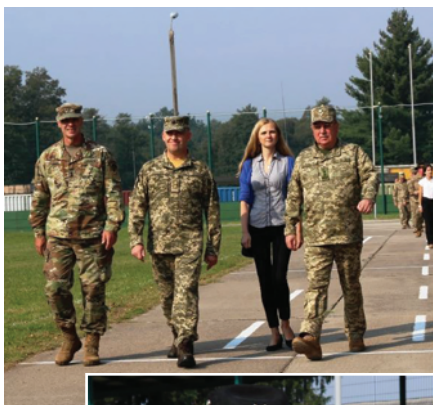
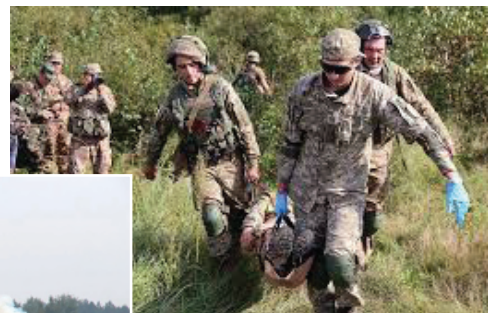
У заході взяли участь командувач сухопутного компоненту Національної Гвардії Каліфорнії бригадний генерал Келлі Фішер, заступник командувача Національної Гвардії України генерал-лейтенант Микола Балан, представники офіцерського корпусу збройних сил країн-учасниць та Київської асоціації військових аташе, журналісти вітчизняних та іноземних засобів масової інформації.

На початку візиту співкерівники навчання ознайомили гостей із організацією та порядком проведення «Rapid Trident-2018», надали можливість наочно спостерігати за практичними діями багатонаціональних підрозділів на навчальних ділянках полігона, ознайомились із роботою штабу багатонаціональної бригади у Центрі імітаційного моделювання.

За їх визнанням, особливі враження вони отримали, спостерігаючи за відпрацюванням тактичних елементів. Зокрема, при наступі механізованої роти, посиленої танковим взводом, із подоланням водної перешкоди, десантуванні розвідувальної групи спецпризначення в тил «противника», евакуації поранених з поля бою за допомогою вертольота. Також вони спостерігали за проведенням інженерної розвідки маршруту висунання армійського підрозділу, виявленням та знешкодженням на місці вибухонебезпечного предмету та спеціальною обробкою військової техніки спеціалізованим підрозділом Збройних Сил України.

У день закриття навчання усіх учасників привітали заступник Міністра оборони України з питань європейської інтеграції генерал-лейтенант Анатолій Петренко, заступник командувача Сухопутних військ США в Європі генерал-майор Джон Гронскі та начальник Національної академії сухопутних військ генерал-лейтенант Павло Ткачук. Вони були одностайні у думці, що завдання, які були поставлені перед підрозділами, успішно виконані.

В урочистій обстановці генерал-лейтенант Анатолій Петренко нагородив представників українських та іноземних підрозділів відомчими відзнаками та нагородами, а співкерівники навчань вручили військовослужбовцям, які брали участь у цьогорічному «Rapid Trident-2018», сертифікати учасників.

РОТАЦІЯ ВІДБУЛАСЯ. НАВЧАННЯ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Нещодавно у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки відбулась урочиста церемонія передачі повноважень особового складу канадського військового контингенту, який бере участь у підготовці бойових підрозділів ЗС України в рамках «Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки – Україна».

У заході взяли участь перший заступник голови Львівської облдержадміністрації Ростислав Замлинський, Надзвичайний та Повноважний Посол Канади в Україні пан Роман Ващук, заступник командувача Об'єднаного командування з операцій Канади генерал-майор Уільям Сеймор, почесний консул Канади у Львові Оксана Винницька-Юсипович, начальник Західного оперативного-територіального об'єднання Національної гвардії України генерал-майор Володимир Гордійчук.

Зустрічав високоповажних гостей начальник Національної академії сухопутних військ генерал-лейтенант Павло Ткачук, який у вітальному слові подякував канадській стороні за

всебічну підтримку та допомогу Україні у зміцненні її обороноздатності, а також від імені Міністра оборони України та Начальника Генерального штабу ЗС України й керівництва вишу вручив нагороди кращим військовослужбовцям ЗС Канади.

– Це шоста ротація канадського контингенту військової місії операції «UNIFIRE». За цей час наші військовики не лише отримали безцінні знання, досвід та настанови. За роки тісної співпраці вони збагатились партнерами, друзями, які надали руку допомоги і підтримки у боротьбі України за свободу, незалежність та територіальну цілісність, – зазначив генерал-лейтенант Павло Ткачук. – Отримані від канадських наставників знання і навички українські військовослужбовці успішно використовують у бойових діях. Почуття бойового братерства, що виникли під час навчання під керівництвом фахівців армії Канади, формують у наших військовослужбовців стійке переконання у тому, що ми не одинокі у боротьбі проти агресора.

ДОСВІДОМ ДІЛЯТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКІ ФАХІВЦІ З РЕКРУТИНГУ

Тривають курси з підготовки сержантів для призначення їх на посади інструкторів-вербувальників, які займатимуться відбором кандидатів на військову службу за контрактом.

Як розповів начальник відділу комплектування військовослужбовцями військової служби за контрактом управління призову та комплектування Головного управління персоналу Генерального штабу ЗС України полковник Володимир Єременко, цього року військові комісаріати чотирьох областей (Рівненської, Дніпропетровської, Одеської та Чернігівської) переформатовуються на Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки.

– Зараз на цих курсах ми готуємо групу із майже півсотні військовослужбовців, – пояснює офіцер. – Відмінністю нинішнього навчання є те, що до її складу увійшли представники не лише Сухопутних військ, але й Десантно-штурмових військ, Повітряних сил, Військово-морських сил, а також Сил спеціальних операцій. Усі вони будуть призначені на посади інструкторів-вербувальників Територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки й працюватимуть виключно в інтересах свого виду або роду військ.

Донавчання залучені американські військовослужбовці із Коледжу рекрутингу та утримання персоналу сухопутних військ ЗС США. Вони викладають свою методикку відбору, розповідають, яким чином працювати із потенційними кандидатами, в якому місці і за якою методикою проводити вербування й рекламувати військову службу за контрактом. Американські фахівці ознайомили українських колег із структурою рекрутингу у США, переліком необхідних для цього документів, розповіли, як відбувається аналіз ресурсу кандидатів й управління списками контактів. Достатньо часу було присвячено організації вивчення зони проведення агітації, ринковій розвідці, плану роботи рекрутера. Особливу зацікавленість привернули практичні заняття щодо пошуку кандидатів, проведення з ними телефонних розмов й бесід.

Організатори розраховують на подальшу плідну співпрацю – зокрема подібний курс заплановано провести й наступного року.

НАВЧАТИМУТЬСЯ ЗА ЄДИНОЮ ПРОГРАМОЮ

Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного відвідали учасники V та VI ротації Збройних Сил Канади в Україні в рамках Операції "UNIFIRE". Канадські військовики ознайомилися із системою підготовки фахівців ЗС України зі знешкодження вибухонебезпечних предметів в рамках реалізації освітньої програми підготовки офіцерів за спеціальністю інженерного забезпечення.

Під час брифінгу, який відбувся на

кафедри тактики підрозділів бойового (оперативного) забезпечення, представникам ЗС Канади та постійним військовим радникам Бундесверу та ЗС Великої Британії представили структуру і порядок викладання профільних дисциплін «Вибухова справа», «Інженерні загородження», «Інженерна підготовка», а також навчального курсу «Мінна безпека та протидія саморобним вибуховим пристроям».

Натомість уорент-офіцер Скотт Городецький представив програми підготовки фахівців зі знешкодження вибухонебезпечних предметів EO-DOS, ETNAR та IST, які були розроблені спільною канадсько-українською групою та спрямовані на покращення підготовки спеціалістів та їхню сумісність з підрозділами НАТО.

Представники обох сторін дійшли згоди щодо подальшої плідної співпраці та проведення найближчим часом зустрічі для створення робочої групи, яка розроблятиме єдині стандарти підготовки фахівців за напрямком знешкодження вибухонебезпечних предметів.

Підполковник

Сергій СТЕПАНОВ:

«Рецептів щодо кураторської діяльності немає. Кожний куратор сам відпрацьовує певний алгоритм»

Igor MAHNO

Особливо гостро постало питання кураторства в Академії з початком російської агресії на Сході України, коли Українське військо потребувало офіцерів з достатньо високим рівнем професіоналізму, національної свідомості, творчої активності.

Те, що кураторство – важлива складова роботи навчального закладу, доводити не потрібно. Здійснюється воно за різними напрямками, зокрема, у навчальному процесі, науково-винахідницькій діяльності, позааудиторській сфері та сприяє вихованню свідомості, моральних цінностей та духовного потенціалу, культури поведінки громадянина та патріота.

Старший викладач кафедри водіння бойових машин підполковник Сергій Степанов вже набув певного досвіду у цій важливій справі. І хоча до кураторства на відміну від викладацької діяльності долучився не так давно, успіхи вагомі: курсантська група, якою він опікується, за усіма можливими показниками кілька років поспіль серед передових.

Офіцер вважає, що підготовка майбутніх фахівців для українського війська – це два взаємопов'язані елементи: навчання та виховання. Власне останнє формує у курсанта якості, які сприятимуть становленню молодого спеціаліста та його успішній професійній адаптації. Власне допомогти курсантам організувати своє навчання, позаурочне життя, зробити його цікавим та змістовним покликані куратори навчальних груп.

– Зрозуміло, що не одноосібно, а у тісній співпраці з курсовою ланкою та відділом по роботі з особовим складом, – зазначає Сергій Сергійович. – Не потрібно відкидати й активності самих курсантів, адже від мікроклімату у групі, від традицій, що існують у навчальному закладі, також залежить кінцевий результат спільних зусиль викладачів-вихователів та курсантів, який у

подальшому позначається на становленні особистості кожного окремо взятого випускника.

Особливо гостро постало питання кураторства в Академії з початком російської агресії на Сході України, коли Українське військо потребувало офіцерів з достатньо високим рівнем професіоналізму, національної свідомості, творчої активності. Для зміцнення цього інституту керівництвом вишу були внесені конкретні зміни. Скажімо, кураторами навчальних груп стали призначати виключно офіцерів та науково-педагогічних працівників, які своїм особистим прикладом, професійними знаннями, людяністю, вмінням застосовувати психолого-педагогічні методи, здатні об'єднати та згуртувати різних за своїми поглядами, потребами курсантів та націлити їх на опанування

обраної професії, самовдосконалення та розвитку своєї особистості.

Тіснішими стали контакти кураторів з навчальною групою, а спостереження та контроль за ходом навчальної та позанавчальної діяльності курсантів, надання індивідуальної, інформаційно-організаторської та педагогічної допомоги у процесі їхнього вишколу та дозвілля набули нового змісту.

Робота куратора надзвичайно складна, якщо ставитися до неї відповідально. Якихось рецептів щодо неї немає, кожний куратор сам відпрацьовує певний алгоритм. Слід визнати, що особливу роль тут відіграє досвід, набутий роками як упродовж військової служби, так і під час викладацької діяльності.

До речі, підполковник Сергій Степанов після закінчення 1999 року Харківського інституту танкових військ був скерований у 97-му окремому механізовану бригаду на посаду командира взводу. Бригада на той час була добре знана в державі, адже першою в Україні провела тактичні навчання з бойовою стрільбою на оцінку «добре», а згодом здійснила мобілізаційні заходи, що були так само високо оцінені. Служити в ній було надзвичайно престижно. Та невдовзі бригаду розформували. І це при тому, що вона на той час була чи не найбоездатнішою в Українському війську. Чому так сталося, стає зрозумілим тільки після подій у Криму і на Сході країни. Прикро, що така бойова одиниця стала на той час непотрібною.

Під час розформування Степанову запропонували у складі українського

військового контингенту відбути до Іраку. Після восьми місяців миротворчої місії він повернувся у Харківський інститут танкових військ на посаду начальника навчально-тренувального комплексу. Однак і там невдовзі розпочалися реорганізаційні заходи. На пропозицію служити у військовому інституті у Львові на такій же посаді – дав згоду. І, як стверджує нині, жодним чином не жалкує: місто Лева і Академія стали для нього рідними. «Тут моя улюблена робота, сім'я, дружина Олена, діти. У нас син Степан і дві донечки Олександра і Уляна. Молодша цього рік пішла у перший клас».

– Викладацьку стезю обрав свідомо. У 97-й бригаді я командував взводом і ротою. У моєму підпорядкуванні був особовий склад і під час миротворчої місії в Іраку. Тож певного досвіду у цій справі я набув, – розповідає Степанов. – Коли ж перевівся до Львівського видового вишу, хотілося розвиватись, пізнавати щось нове, спробувати себе в іншій діяльності. Запитав себе: «А чому б не викладач»? Згодом саме для цього у «Львівській політехніці» отримав вищу цивільну освіту за спеціальністю «технологія машинобудування».

До кураторських обов'язків офіцер поставився із розумінням. Нині опікується групою танкістів випускного курсу. Не приховує, що працювати із «за п'ять хвилин» майбутніми офіцерами – одне задоволення. Курсанти усвідомлюють, що невдовзі відбудуть у війська, а тому й до навчання ставляться з відповідною прискіпливістю. Приміром, їх не цікавлять «сухі» розповіді про Збройні Сили загалом,

До кураторських обов'язків офіцер поставився із розумінням. Нині опікується групою танкістів випускного курсу. Не приховує, що працювати із «за п'ять хвилин» майбутніми офіцерами – одне задоволення.

Куратор повинен бути наставником та організатором для курсантської групи, допомагати майбутнім офіцерам розвивати активність, самостійність, ініціативу, почуття відповідальності, виявляти зацікавленість у навчанні, – говорить підполковник Степанов.

вони прагнуть почути про реальну службу, без прикрас, про те, що передусім цінується в офіцерах у військах, під час бойових дій, миротворчих місій тощо. Такі зустрічі, бесіди завжди проходять на «ура!». Зрозуміло, що офіцер обов'язково цікавиться курсантськими проблемами, по можливості вирішує їхні питання щодо навчання та побуту.

– Добре пам'ятаю, коли вперше зустрівся з курсантами, які щойно вступили до вишу, – ділиться спогадами Сергій Степанов. – Перед тим я ознайомився з кожним із них, уважно вивчивши особові справи. Вважаю, це сприяло нашій розмові про здійснення мрії щодо навчання у видовому виші, про перші враження від вишколу та побуту, армійський розпорядок тощо. Я усвідомлював, що відрив юнаків від рідних, близьких та друзів, постійний контроль за їхньою поведінкою з боку курсових офіцерів та викладачів, психічні та фізичні навантаження суттєво впливають на процеси їхньої адаптації. Що все це обумовлює, з одного боку, появу мотивації щодо опанування обраної професії, а з іншого – можливе розчарування та бажання полишити навчання.

Власне тоді Степанов більше уваги приділяв не тим, хто самостійно прийняв рішення щодо вступу в Академію, а юнакам, які вирішили навчатися, приміром, за порадою батьків, друзів чи то знайомих. І мав рацію. Невдовзі його передбачення підтвердилися: ті, хто поступали вчитися не за покликанням, всі труднощі, пов'язані з навчанням та умовами проживання, сприймали набагато важче.

Зрозуміло, щоб якісно здійснювати кураторську діяльність, потрібно достатньо часу. «Я завжди намагаюсь розподіляти свій кураторський час. Планую у певні дні години для відвідин колективу, для підбиття підсумків навчання за тиждень, різноманітних заходів, у тому числі для екскурсій містом, знайомства з культурним життям Львова тощо. Але якщо курсант прийшов до мене або зателефонував у невизначений час – ніколи не відмовляю, ставлюся з розумінням».

Підполковникові доводилося навіть інколи відмовлятися від сімейних заходів, аби зустрітися з курсантами для вирішення певних проблемних питань. Інакше і бути не може, адже сам пам'ятає свою курсантську юність, коли офіцери та викладачі, не рахуючись з часом, спілкувалися з хлопцями, розраджували їх в тому чи іншому питанні.

А ще з розумінням до цієї кураторської діяльності поставилася дружина Сергія Сергійовича. Вона з дітьми також неодноразово приходила на зустрічі з курсантами, особливо запам'яталися спілкування у невимушеній обстановці за горнятком кави, де юнаки розповідали про себе, своє цивільне життя. Саме в такій атмосфері люди ближче пізнають один одного.

– Куратор повинен бути наставником та організатором для курсантської групи, допомагати майбутнім офіцерам розвивати активність, самостійність, ініціативу, почуття відповідальності, виявляти зацікавленість у навчанні, – говорить підполковник Степанов. – А ще обов'язково постійно спілкуватись із курсантами, якнайбільше знати про кожного з них. Приміром, пам'ятаю, як на першому курсі виникла проблема з опануванням військових дисциплін курсантом, який вступив до вишу після школи. А сержанту, який прийшов з військ, гірше давалася вища математика. Прізвищ не називаю із етичних міркувань. Так от, разом обговорили можливість їхнього своєрідного шефства один над одним.

Не одразу юнаки повірили, що такий «тандем» дасть позитивний результат. Доводилося періодично переконувати їх, навіть контролювати цей процес. Згодом, контроль за їхнім навчанням поклали на молодших командирів. І це також суттєво вплинуло на згуртованість, злагоженість колективу. Нині група Степанова під час підбиття підсумків навчання – завжди у числі кращих! І не лише на факультеті, але й в Академії!

– Для більш тісної співпраці з курсантами, залучаємо їх до раціоналізаторської роботи. Займаємося лише тими дослідженнями, які цікаві їм, – продовжує Сергій Сергійович. – Приміром, макет танкодрому Міжнародного центру миротворчості та безпеки, діючий стенд-прилад нічного спостереження механіка-водія створені руками курсант і зайняли призові місця на конкурсі «Краща раціоналізаторська пропозиція року». А навчальний фільм отримав другу нагороду на Всеукраїнському конкурсі наукових робіт курсантів.

А ще офіцер постійно на зв'язку зі своїми вихованцями, які вже завершили навчання у виші. Вони часто телефонують, шукають поради з того чи іншого приводу. Оскільки на кафедрі навчають водінню та експлуатації бойових машин, спілкування здебільшого відбувається тоді, коли підрозділи з передової відбувають на відновлення, коли провадиться вишкіл особового складу, злагодження підрозділу. Власне саме тоді й потребують молоді офіцери порад щодо проведення заняття, облаштування побуту тощо.

– Нині я опікуюсь групою танкістів, де начальником курсу майор Іван Русин. Усвідомлюю, наскільки йому важко охопити таку кількість особового складу. Тому разом з колегами намагаємося усякою підтримувати командира, розуміємо, що без нашої допомоги і сприяння досягти успіху буде важче, – підсумував нашу бесіду підполковник Сергій Степанов.

Нині група Степанова під час підбиття підсумків навчання – завжди у числі кращих! І не лише на факультеті, але й в Академії!

ПЕРЕМОГЛИ

НАЙСИЛЬНІШІ ТА НАЙСПРИТНІШІ

Вже стало доброю традицією щорічно до Дня фізичної культури і спорту України проводити у виші свято спритних і загартованих. На захід були запрошені: депутат Львівської міської ради, президент Львівської обласної федерації з регбі, президент клубу «Сокіл» з регбі Петро Адамик, начальник управління фізичної культури та спорту Львівської обласної державної адміністрації Роман Хімяк, начальник Львівського обласного відділення комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти України Анатолій Ігнатюк, голова студентського спортивного товариства «Гарт» Богдан Юхницький, почесний працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту, головний тренер клубу «Сокіл» з регбі Юрій Грабовський, голова спеціалізованої Вченої ради Львівського державного університету фізичної культури, доктор наук, професор Юрій Бріскін.

Звертаючись до учасників та гостей свята, начальник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного генерал-лейтенант Павло Ткачук наголосив, що фізичне виховання та спорт формують не лише готовність військовослужбовців до навчально-бойової діяльності, але й

виховують його морально-вольові цінності як особистості. «Фізичне загартовування майбутніх офіцерів, особливо в умовах нинішнього збройного протистояння на Сході, є пріоритетним напрямом діяльності нашої Академії».

Упродовж кількох годин курсанти навчального закладу змагалися з перетягування канату, жимі штанги лежачи, подоланні смуги перешкод, в кількох естафетах та спортивних іграх. Організатори свята потурбувалися, щоб більшість змагань мали військово-прикладний напрям, тому майбутні офіцери виконували їх зі зброєю та у спорядженні. А між змаганнями для глядачів були організовані показові виступи, в яких брали участь як представники Академії, так і гості.

За результатами призові місця розподілилися наступним чином: найсильнішими у жимі штанги лежачи стали курсанти Інституту морально-психологічного забезпечення; найспритнішими у подоланні смуги перешкод - курсанти Військового коледжу сержантського складу; кращими у змаганнях з армрестлінгу - вихованці Інституту морально-

психологічного забезпечення. А ось перемогу у перетягуванні канату святкували курсанти факультету ракетних військ та артилерії та дівчата Інституту морально-психологічного забезпечення. Кращим у воєнізованій естафеті став факультет бойового застосування військ. У кросфіті не було рівних Військовому коледжу сержантського складу.

У загальному заліку перше місце виборолала команда Військового коледжу сержантського складу, другими стали представники факультету ракетних військ та артилерії, почесне третє місце – за вихованцями Інституту морально-психологічного забезпечення. Усіх переможців та призерів нагородили кубками та грамотами.

ВОНА ПРО ВІЙНУ ЗНАЄ НЕ З РОЗПОВІДЕЙ

Сонце золотом ходить по полю,
Вишневим садочкам ще цвісти і цвісти.
Та четверта весна не без болю.
І ... ніби немає війни....

Ці рядки належать надзвичайно тендітній, але достатньо відважній дівчині. І написала вона їх не у затишній домашній оселі, а під «музику» війни у промерзлому бліндажі на передовій. І не у роки Другої світової, а в наш час, коли на Сході України наше військо мужньо протистоїть російському агресору.

Ця дівчина – прес-офіцер бригади морської піхоти старший лейтенант Олександра Безсмертна, випускник нашої Академії, і про яку ми розповідали читачам журналу у грудні минулого року. Її нотатки про героїчну боротьбу побратимів періодично з'являються на сторінках засобів масової інформації. В них - правда про криваве протистояння на Донбасі, особисті переживання, біль та страждання.

Сьогодні ми пропонуємо читачеві її дописи, які з часом, за визнанням Олександри, увійдуть до книги, що розповість про героїчне становлення незалежної України, мужність та відвагу воїнів, які здобувають Перемогу!

«1 БМП випало обороняти села Водяне, Гнутове, Лебединське. Найбільший район відповідальності з усієї лінії фронту: близько 15 км. За 9 місяців виконання завдань за призначенням це була найгарячіша точка для підрозділу 1 БМП, командиром якого є легендарний комбат майор Вадим Сухаревський. Вже після ротації, у ЗМІ з'явиться інформація, якою кількістю особового складу тримали цю ділянку. Всі в один голос скажуть: це не можливо. Не вірилося, що стояло там близько 400 бійців батальйону, середній вік яких складав 23 роки. Він для противника – як кістка у горлі»...

«2017-й рік. Широкине, Водяне, Павлопіль, Чермалик, Гнутове. Крок за кроком, клаптик землі за клаптиком: тільки вперед! «Вистояти там, де вистояти неможливо. Перемагати там, де інші пасують!» – щоденно ці слова лунали з моїх уст. Упевненість та віру у завтрашній день дарували наші хлопці. Ті, що пишуть новітню історію, перебуваючи в окопах Приазов'я....

Перший обстріл... Для мене він пролунав під Широкиним. Звичайна робота за посадою – супроводжувати цивільних журналістів у райони взводних опорних пунктів, оперативно фіксувати порушення противником Мінських домовленостей, показувати наших захисників, доносити правдиву інформацію з фронту про розруху, котру приніс нам «руський мир»....

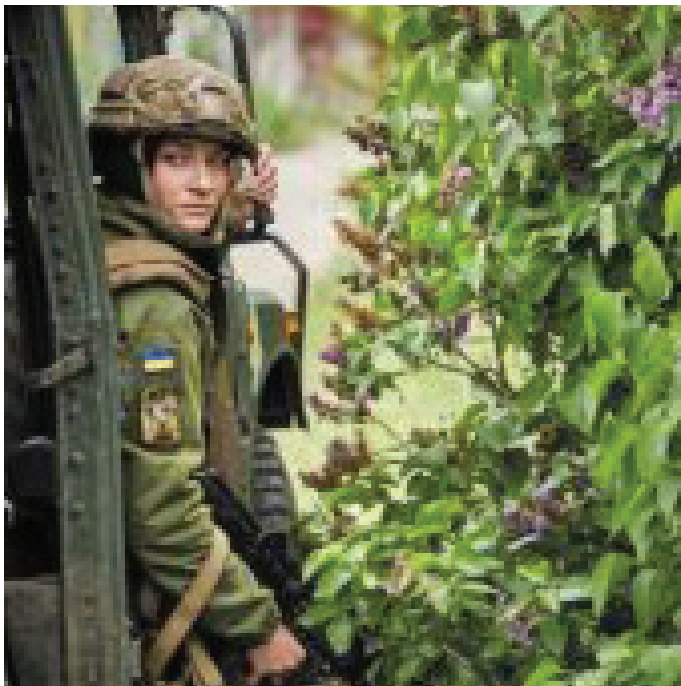
«Вихід!» Декілька секунд ледь дихаючи, вслухалась, звідки був цей вихід. Рахую час польоту. «Прихід!» 120-мм міна. Дякувати Богу – перелетіло. За ці декілька секунд перед очима промайнуло все життя, одразу ж після цього подивилась в очі побратима, що поруч. Бачу – він спокійний, адже на фронті вже два роки. Для нього свист міни – буденна справа».

«Перші враження від побаченого після артобстрілу не передати. Сльози навертаються, перехоплює подих... Широкиного немає! Вирви навколо сягають до двох метрів у глибину і трьох завширшки... А неподалік – Бердянське, де видніються заможні будинки. Розумію, що

наступна черга за ними. Уже у травні 2017-го після 26-ти обстрілів противником з 122-мм артилерії вони вигорять вщент... Центральне телебачення майже у кожному сюжеті з передової буде транслювати, як противник «запрасовує» житлові сектори Бердянського».

«Водяне. Озерце, квіти, дерева, присадибні ділянки, домашні тварини... Це все було... Колись. А нині залишилися лише 13 місцевих жителів, яким нікуди тікати від війни. 13-го травня на початку села нарахували близько 30 «приходів» 120-мм міномета. Один із будинків перетворився у липневу троянду. Дякувати Богу, ніхто не постраждав.

Стою, вдивляюся в очі дідуся, який за кілька секунд до «приходу» стрибнув до люку.... В його очах – порожнеча... Ні сліз, ні жалю. А поруч із ним стоїть боєць на позивний «Юрист». Він обійняв старого і промовляє: «Ми відбудуємо, ви тільки тримайтесь». А той у відповідь: «Синку, так це лише цегла і два клаптики землі. Не перемайся, головне, щоб ви вижили, перемогли і поверталися живими!»...

«20 березня. 7-ма ранку. Досить прохолодно. Туман стоїть густо-густий. Хлопці між собою: «Сепар» сьогодні сліпий, «арти» не буде». Ніхто навіть й не припускав, що вже близько дев'ятої противник перейде у контрнаступ. А розпочнеться усе з мінометного обстрілу. Близько десятої ворог почне штурмувати наші позиції при підтримці вогню артилерії, мінометів, танків. Командир роти капітан Павло Юрчук вчасно приймає рішення і після відбитої атаки силами двох відділень під керівництвом старшого сержанта Кулішова не лише переслідуватиме противника, але й відібере у ворога позицію «Волга-2». Запеклий бій тривав до обіду. Ми знищили шість бойовиків, більше десяти «сепарів» зазнали поранення, противник відступив. Двоє наших загинуло»...

«Пасхальне перемир'я. Ним не пахло. Ворог як стріляв, так і продовжував стріляти. Постійно «працював» ворожий снайпер. Він децю деморалізував наших. Але у нас є свій снайпер на позивний «Фікс». Коли він влаштовує противнику «шталаліті» – той змушений ховатися. Його майстерність підкріплювалася бажанням помсти за вбитого товариша».

«2015-й рік. На дворі – білий день, по раціях не передають «опадів», хлопці смажать картоплю, стоячи за бетонними плитами і при цьому в повному екіпіруванні. «Вихід!» Секунди дві – розриви. Дим, вогонь, обстріл не вщуає. «Усі у «зонтик», усі у «зонтик»... Тоді «сепари» просили перемир'я, і це перемир'я розпочалось з приходів

120-х... «Фіксу» все пішло під «бронік», численна кількість уламків у його тілі. Він кричить: «Де Вася? Де Вася?»... А Вася – «200-ий»...

Після того злочасного бою «Фікс» пообіцяв повернутись. За Васю повернутися й поквитатися... І повернувся вже зовсім скоро, як тільки залатали його тіло. Після цього він неодноразово влаштовував «шталаліті»...

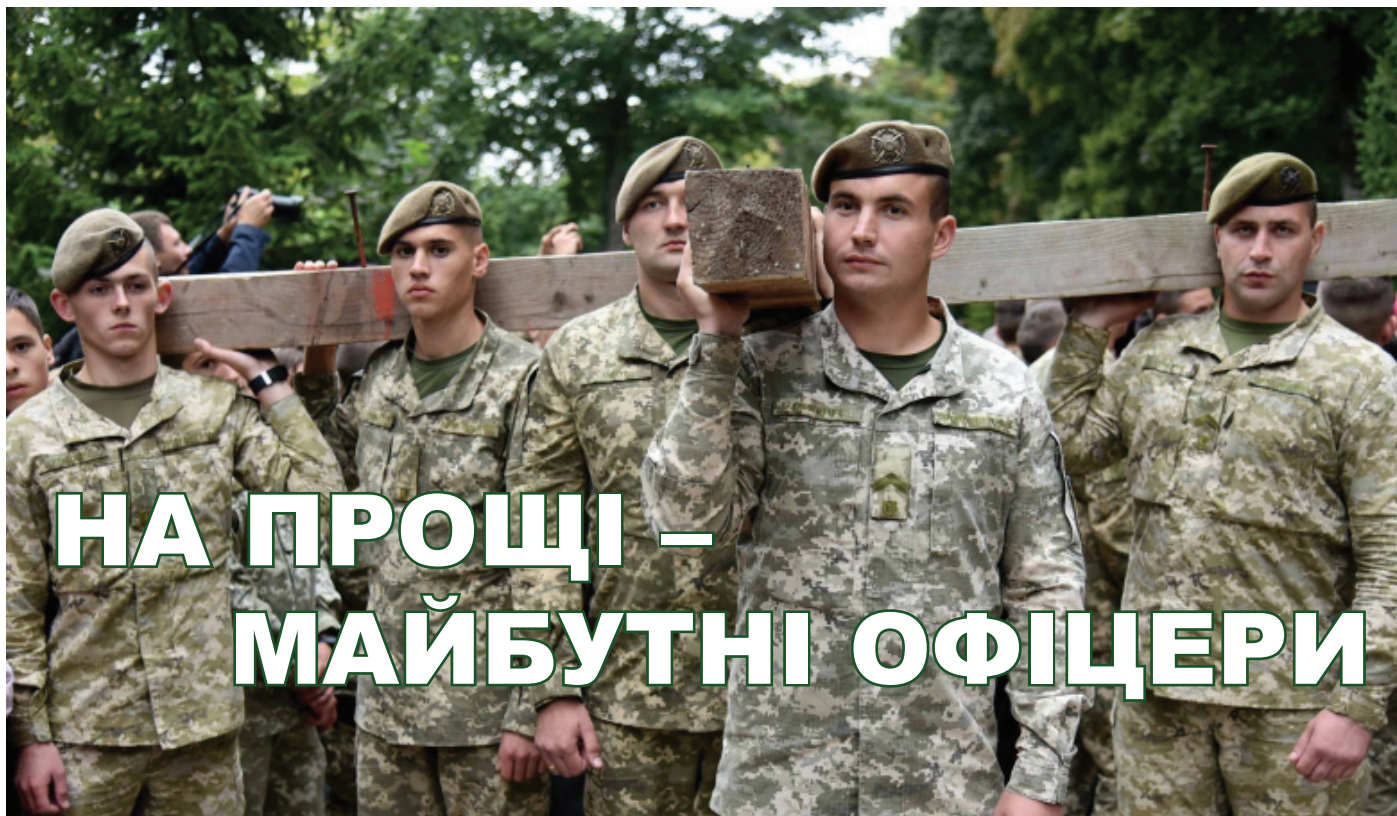
«Павлопіль. Найзапекліші бої припали на кінець квітня початок травня 2017-го. Ворог активізувався майже по всій лінії розмежування. Перед самим 9 травня. Вже по перехватах ми знали, що противник готує нам «привітання» у вигляді артилерійських обстрілів. У населеному пункті Пікузи 8 травня пройшов мітинг у центрі містечка, одразу після якого почався потужний артобстріл наших позицій по передньому краю. Ворог прицільно бив по ВОПу. За півдобу вщент розвалив нашу позицію. У той день було поранено п'ятьох наших військовиків».

Війна, кров, розруха... Все це було, але поряд з тим, я пересвідчилася, якими є справжні чоловіки, справжні офіцери, воїни, бійці. Я побачила, якою ціною виборюється мир, спокій, цілісність України. Як гартується воля, народжується дружба, любов, братерство.

Я пишаюсь тим, що стала бойовою одиницею великої військової сім'ї, частиною тих людей, які зараз рятують український народ від знищення, і Україну загалом.

Із щоденника прес-офіцера 36-ї обмп старшого лейтенанта Олександри Безсмертної

НА ПРОЩІ – МАЙБУТНІ ОФІЦЕРИ

У Марійському духовному центрі Зарваниця відбулася X Всеукраїнська проща військовослужбовців, участь у якій взяли представники частин та підрозділів з усієї України. Окрім військовиків, до заходу долучилися також члени їхніх родин, військові медики, рідні та близькі загиблих героїв, курсанти та ліцеїсти військових навчальних закладів, представники громадських, ветеранських та молодіжних патріотичних організацій.

та українському народу.

Наступного дня кілька тисяч паломників взяли участь в Архидієцкій Святій Літургії, яку очолив керівник Департаменту Патріаршої курії УТКЦ у справах душпастирства силових структур України, єпископ Сокальсько-Жовківський Михаїл Колтун та єпископ-помічник Петро Лоза у співслужінні чисельного духовенства. Спільною молитвою присутні дякували Господові за усі дари, які він надсилає, а особливо за дар віри.

На завершення заходу відбулося нагородження військовослужбовців відзнаками та урочисте закриття паломництва, а у каплиці св. Юрія Переможця прочани відвідали панахиду за душі героїв, які віддали життя за незалежність і цілісність України.

Важливою частиною прощі є Хресна Дорога, яку прочани проходили разом із капеланами через станції, що символізують безмежну любов Ісуса до людей, задля яких Він і віддав своє життя. Увечері першого дня паломники взяли участь у Заупокійній Божественній Літургії за полеглих захисників України та у Поминальній ході зі свічками. А під час духовно-мистецької програми кожен зміг осмислити своє особисте призначення та сенс служіння державі

АКАДЕМІЯ НА ФОРУМІ ВИДАВЦІВ

У Львові завершився щорічний Форум видавців, який вважають однією з найважливіших культурних подій не тільки Львова, але й усієї України. Його невід'ємною складовою є книжковий ярмарок, який традиційно проводиться у Палаці мистецтв. Під час цієї події десятки видавництв представляють читачам свої новинки.

У найбільшому українському книжковому ярмарку традиційно взяло участь і видавництво Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Як завжди, навчальний заклад представив книжкову продукцію різноманітного спрямування, але у переважній більшості – навчальну та навчально-методичну літературу. Окрім цього, відвідувачів експозиції зацікавили книги про історію українського війська та видового вишу, зокрема й презентована минулого року книга документальних свідчень «Світла пам'ять Героям полеглим, честь і слава Героям живим», а також періодичне видання – журнал «Офіцер України».

За словами начальника видавництва Академії Галини Озерової, таке зацікавлення

відвідувачів вона бачить постійно. «Найбільшим попитом, і це природно, користувалися підручники, методичні посібники, які зараз дуже необхідні не лише для навчання курсантів, але й воїнам у зоні проведення ООС, - зазначила Галина Іванівна. - Ними цікавилися як військовослужбовці, так і волонтери, які потім передають наші видання у зону бойових дій. Також приємно констатувати, що люди пам'ятають видання –

«Світла пам'ять Героям полеглим, честь і слава Героям живим», над яким творчий колектив працював практично від початку війни».

Видавництво Академії щорічно випускає до шести десятків видань. Це навчальна, навчально-методична та наукова література, яка користується попитом не тільки на Львівщині, але й у інших регіонах. Чимало з них використовують і для навчання майбутніх офіцерів в інших військово-навчальних закладах.

НА ХВИЛЯХ «АФРОДИТИ»

Перша асоціація, яка зазвичай постає в уяві при згадці про Українську Повстанську Армію – військовий підрозділ, який партизанськими методами проводив бойові операції. Поряд з цим напрямом діяльності не менше значення мала інформаційно-пропагандистська діяльність повстанців. До сьогоднішнього дня збереглося чимало пам'яток того періоду – як ідеологічні праці українських партизанів, так і художні твори. Ще одним із важливих досягнень борців за незалежність була система поширення ідей та інформації. У 1943-45 роках для цього використовували також унікальний спосіб – підпільну радіостанцію УПА, відому в ефірі під назвою «Вільна Україна» та кодовим псевдонімом «Афродита».

**Капітан
Тарас ГРИВУЛ**

Задіяння радіостанцій під час Другої світової війни забезпечувало найбільш оперативну можливість передачі інформації. Але такий варіант потребував вагомих матеріальних затрат, фахових працівників, а також підвищених вимог до безпеки самих радистів. Оскільки боротьба УПА за незалежність проходила без підтримки із зовні, то й поява радіостанцій була явищем рідкісним.

Навесні 1943 року члени Організації Українських Націоналістів придбали в польського підпілля у Львові за досить велику суму – 45 тисяч злотих – короткохвильовий радіопередавач. Вже сам факт володіння цим пристроєм був смертельно небезпечним через заборону німецької влади. Проте, на цей ризик керівники підпільної боротьби йшли свідомо, маючи за мету створення осередку поширення повстанської пропаганди як на території України, так і за кордоном – зокрема у країни, які вели боротьбу проти тоталітарних режимів.

Після того, як передавач було доставлено у Карпати на Сколівщину, певний час тривала технічна робота щодо його перенаштування під власні потреби і перевірки якості сигналу. Для цього готували пробні передачі, які у віддалених місцях на визначених хвилях приймали підпільники з інших регіонів. Підтвердження про прийом здійснювалось каналами комунікації ОУН, а тому займало багато часу. У випадку, коли потужність і якість сигналу виявлялися недостатніми, технічні працівники шукали

Обкладинка справи на Газенбрукса з архіву СБУ

інші комплектуючі та проводили нові випробування.

Для того, щоб радіостанція могла змінювати місце розташування, один із членів ОУН Михайло Біраковській викрав у німців 3 двигуни і 300 літрів пального і вивіз все це у с. Крушельниця Сколівського району. Як з'ясувалося згодом, для цього потрібні були інші двигуни. І незабаром вдалося їх отримати, а також налагодити стабільні поставки пального і мастил.

Двигун розмістили глибоко під землею, щоб шум не викривав радіостанцію і не перешкоджав мовленню. За допомогою динамо-машини виробляли струм, необхідний для роботи передавача. Ймовірно, згодом двигун працював на карбіді, оскільки під час ліквідації «Афродити» було вилучено балони з киснем.

Як дослідив історик Володимир Мороз, питаннями постачання та охорони радіостанції займалася спеціальна група Служби Безпеки ОУН. Вона налічувала 20-25 осіб, при чому на самій станції постійно перебувало не менше 5 озброєних охоронців. Харчі та необхідні для працівників речі забезпечувала підпільна мережа ОУН із навколишніх сіл. А з метою безпеки в околиці, де працювала радіостанція, восени 1944 року поширили чутки про випадки захворювання на тиф.

Редакційно-журналістський персонал радіостанції був доволі фаховим: усі працівники редакції мали вищу або незакінчену вищу освіту, частина з них писали програмні статті у виданнях ОУН. Сеанси

радіомовлення завжди розпочиналися словами: «Ви чуєте голос вільної і незалежної України!» – «Attention, attention! Ici Radio diffuseur ukrainienne clandestin La Libre Ukraine!» Члени редакції займалися обробкою інформаційних звітів, писали звернення до населення та представників інших країн, готували роз'яснення ситуації у світі. Серед матеріалів, які пропонувалися слухачам, були також і повідомлення про міжнародні події, які готувалися на основі прослуховування берлінських, лондонських, московських та інших радіостанцій. Членом українського підпілля за наявності технічних можливостей рекомендувалося слухати передачі «Афродити» та поширювати їх зміст. Крім суто політичних передач, радіостанція пропонувала слухачам і українські музичні твори, які мали на меті пропагувати українську культуру, а відповідно – боротьбу за незалежність. Про музичний напрям передач згадують у спогадах слухачі, а також свідчить той факт, що під час ліквідації радіостанції було знайдено патефон та 90 платівок.

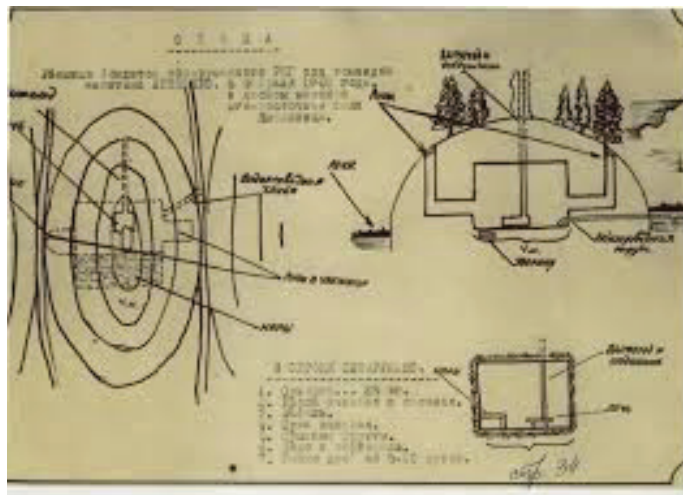
Особливістю роботи радіостанції «Афродити» було те, що свої передачі вона подавала п'ятьма мовами – російською, українською, німецькою, французькою та англійською. Три останні забезпечував іноземець – громадянин Бельгії Альберт Газенбрукс-«Західний». Він був інженером за освітою, але в червні 1940 року воював у бельгійській армії та потрапив у німецький полон. Згодом його відправили на примусові роботи, звідки він неодноразово втікав, прагнучи повернутися до рідної Бельгії. Чергова невдала втеча завершилася тим, що німці знову схопили його і вивезли на примусові роботи на Волинь (оскільки там під час Другої світової війни розташовувалися філії деяких німецьких компаній).

Орден За заслуги I ступеня, який вручили дочці А.Газенбрукса

Проте, Газенбрукс не бажав миритися з долею і зробив ще одну спробу втечі у січні 1943 року. Таким чином, біля міста Дубно Рівненської області Газенбрукс натрапив на вояків УПА. Спочатку його визнали за німця, і йому довелося доводити, що він бельгієць. Як згадував сам Газенбрукс, його змусили проспівати бельгійський національний гімн «Брабансонна» і перекласти слова німецькою мовою. Перебуваючи із повстанцями, Газенбрукс висловив бажання вступити до УПА, почав вивчати українську мову і виконував завдання у референтурі пропаганди. Головнокомандувач УПА Роман Шухевич розпорядився перевести А. Газенбрукса на радіостанцію. Він і став основним речником українського підпільного руху в радіоповідомленнях, розрахованих на іноземців.

Якщо говорити про ефективність діяльності радіостанції, то можна підтвердити, що завдання з інформування закордонної спільноти було виконано. Сигнал «Афродити» приймали у Німеччині, Великобританії, Франції. Вже у повоєнні роки видання Швейцарії подава-

Зразок облаштування криївки

ли довідкову інформацію про УПА, посилаючись на дані радіостанції «Вільна Україна». Окремі повідомлення про ключові події, які проходили в українському підпіллі, використовувалися польськими та французькими підпільними структурами у їхніх власних інформаційних зведеннях.

Як німецькі, так і радянські каральні органи активно намагалися ліквідувати радіостанцію «Афродита». Так, у січні 1944 року німці арештували організатора радіостанції Івана Кліма-«Митара» та публічно стратили його в місті Дрогобич. У селах, наближених до місцерозташування «Афродити», періодично проходили обшуки та облави. Але точно визначити місце, з якого вели радіопередачі, німецьким контррозвідникам не вдалося.

У середині липня 1944 року одна із сотні УПА «Бурлаки» вступила у бій із групою радянських парашутистів, які намагалися знищити радіостанцію. А 7 квітня 1945 року група Сколівського райвідділу НКВС та резервна рота 330-го полку військ НКВС таки виявили місцерозташування «Афродити». У бою загинули охоронці та працівники редакції; лише один поранений повстанець зміг урятуватися, а Альберт Газенбрукс потрапив у полон.

Згодом, після тривалого слідства, він був засуджений до 10 років радянських концтаборів, де загалом провів 8 років. А вижив завдяки ще одному своєму таланту – цього разу музичному. Йому дозволили грати на скрипці в оркестрі, що і врятувало від виснажливої фізичної праці. Зі скрипкою він і приїхав до Москви у жовтні 1953 року, звідки його разом з іншими колишніми в'язнями відправили до Бельгії.

Газенбрукс високо оцінював діяльність «Афродити»: «Якби на щось подібного здобувся, наприклад, французький чи бельгійський резистанс, то про це трубили б на увесь світ, як про небувале досягнення». У лютому 2010 року Указом Президента України Віктора Ющенка Альберта Газенбрукса, громадянина Королівства Бельгія, учасника національно-визвольної боротьби, було посмертно нагороджено орденом «За заслуги» I ступеня.

Тема підпільної радіостанції збереглася до наших днів і знайшла відображення в сучасній українській культурі. Так, у 2011 році український рок-гурт «Мертвий півень» записав свій альбом «Радіо Афродита» – збірку осучаснених переспівів маловідомих та майже забутих українських хітів ХХ-го століття. Творча праця стала символічною реконструкцією діяльності повстанського радіо, мовляв, яким був би репертуар радіостанції, якби вона продовжувала свою діяльність. З іншого боку, видання альбому стало мистецьким протестом в культурній галузі проти політики тодішнього президента Януковича.

(Підготовлено на основі досліджень В.Мороза, В.Макара та інших).

НЕЗАЛЕЖНИЙ
АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
ГЕОПОЛІТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
«Борисфен Інтел»

СКШН «Схід-2018» В КОНТЕКСТІ ВІДНОСИН РОСІЇ ІЗ ЗАХОДОМ ТА КНР

Головною щорічною подією у військовій сфері Росії є стратегічні командно-штабні навчання (СКШН) ЗС РФ, які проводяться по черзі на Північно-Західному, Південно-Західному, Центральному (Центрально-Азійському) та Східному напрямках. Відповідно до цих напрямків навчання мають умовні назви «Захід», «Кавказ», «Центр» та «Схід».

У рамках навчань підбиваються підсумки оперативної та бойової підготовки збройних сил Росії за рік, а також відпрацьовуються форми та методи їх бойового застосування на відповідних театрах військових дій. Крім того, СКШН використовуються Росією у воєнно-політичних цілях для демонстрації вій-

ськової сили перед її противниками, насамперед США та НАТО. Подібна практика Москви набула особливо масштабного характеру після відновлення протистояння між Росією та Заходом внаслідок збройної агресії режиму В. Путіна проти України.

Саме така роль відводиться СКШН «Схід-2018», яке було розпочато наприкінці серпня ц. р. з проведення раптової перевірки ЗС РФ. За ствердженням російської сторони, навчання має найбільші масштаби з часу проведення СКШН «Захід-81» у 1981 році за часів колишнього СРСР. Зокрема, до нього залучаються 300 тис. військовослужбовців та 36 тис. одиниць бойової техніки. Крім того, акцентується увага на участі у навчан-

ні також і підрозділів збройних сил Китаю та Монголії.

Тим самим Москва по суті декларує вихід Російської Федерації на рівень Радянського Союзу як за своєю роллю у світі, так і за військовим потенціалом. Водночас демонструється спроможність та готовність Росії на рівних протистояти США та НАТО, а також наявність у неї потужного союзника – КНР, який має власні суперечності зі Сполученими Штатами Америки.

З урахуванням наведених обставин, СКШН «Схід-2018» є прямою відповіддю Росії на провал її сподівань налагодити відносини зі США (зокрема, у рамках зустрічі В. Путіна та Д. Трампа у м. Гельсінкі 16 липня ц. р.), а також введення

Вашингтоном нових санкцій з критичними наслідками для російської економіки.

У зазначеному контексті привертає увагу порівняння Росією СКШН «Схід-2018» із навчаннями «Захід-81», у ході якого відпрацьовувався сценарій повномасштабної війни між СРСР та США і НАТО, в т. ч. із застосуванням стратегічної ядерної зброї. Виходячи з цього, по суті, в ході СКШН «Схід-2018» відпрацьовується такий же сценарій, однак у симетричному варіанті на Східному напрямку (що пов'язано з плановим проведенням навчань саме на Східному ТВД). Даний факт не тільки не приховується, але й особливо підкреслюється російськими ЗМІ та політиками.

У цьому плані навчання «Схід-2018» є логічним продовженням СКШН «Захід-2017» та «Кавказ-2016», під час яких вирішувались завдання щодо проведення ЗС РФ стратегічних (фронтонних) наступальних і оборонних операцій у Балтійському та Чорноморському регіонах. Зокрема, сценарій СКШН «Захід-2017» передбачав проведення ЗС РФ стратегічної

СКШН використовуються Росією для демонстрації військової сили перед її противниками, насамперед США та НАТО

наступальної операції з метою відновлення російського контролю над країнами Балтії. При цьому окремих удар наносився по Польщі.

З огляду на відверто антиамериканський та антинатівський характер СКШН ЗС РФ

«Схід-2018» привертає увагу участь у них Китаю. На перший погляд досить очевидною є демонстрація Китаєм можливості зайняття спільних позицій з Росією у протистоянні зі США. Дане питання набуває актуальності для Китаю в умовах ускладнення його стосунків зі США після введення Д. Трампом додаткових мит на китайські товари.

Разом з тим Пекін безумовно переслідує і суто власні інтереси. Так, протягом останніх років КНР проводить активну експансію в регіоні, яка включає фактичну «колонізацію» східних районів Росії. У рамках такої політики Китай докладає послідовних зусиль з отримання доступу до російських природних ресурсів та розширення можливостей здійснення інших форм господарської діяльності, а також переселення у згадані райони надлишків китайських громадян.

При цьому Китай спирається на перевагу свого економічного та демографічного потенціалів, а також використовує у власних цілях загострення протистояння між Росією та Заходом, що

Запад-81/Запад-81

Росія порівнює СКШН «Схід-2018» із навчаннями «Захід-81», коли відпрацьовувався сценарій повномасштабної війни між СРСР та США і НАТО

змушує Москву шукати інших партнерів. Саме така ситуація і стала каталізатором розвитку китайсько-російських відносин, які набули особливої активізації з 2014 року.

Більш того, в обстановці, що склалася довкола Росії, вона іде на прямі поступки Китаю, в т. ч. і з територіальних питань. На сьогоднішній день вона вже передала в оренду КНР близько 3,6 млн гектарів своїх територій, а найближчим часом планується передача ще понад одного мільйона гектарів.

Все це вже дозволило Китаю фактично «колонізувати» Забайкальський край Росії та значно зміцнити свої позиції у Хабаровському краї. В той же час такі дії КНР, які супроводжуються хижакським розграбуванням ресурсів регіону та утисками місцевого населення, викликають цілком очікуваний опір місцевого населення та мають негативний

резонанс у політичних колах і громадськості країни. У свою чергу, це змушує Москву змінювати свою позицію у відношенні подій на сході Росії. Так, якщо раніше ні місцева, ні центральна влада Російської Федерації фактично не реагувала на згадані проблеми, то відтепер вони знаходять розуміння на вищих щаблях російської влади.

З огляду на стратегічне значення Китаю для Росії, Москва поки що утримується від відкритих претензій до КНР, однак вже демонструє невдоволення ситуацією. Зокрема, в липні ц. р., перебуваючи у Забайкаллі, голова Ради Федерації РФ В. Матвієнко звинуватила місцеву владу у потуранні незаконній економічній діяльності китайських підприємців у регіоні та висунула вимогу щодо її негайного припинення.

У цілому наведені тенденції створюють реальну мож-

ливість загострення обстановки на сході Росії, що може призвести до ускладнення російсько-китайських стосунків, а в подальшій перспективі – і до конфлікту між двома країнами. З урахуванням такої загрози керівництво РФ активізує заходи з посилення угруповання військ Східного військового округу (ВО) та їх переоснащення на нові види озброєння та військової техніки (О та ВТ). Так, у 2017 році війська Східного ВО отримали понад 1,1 тис. одиниць О та ВТ, в результаті чого бойова потужність округу зросла більш ніж на 10 %.

Поряд з цим змінюється і характер оперативної та бойової підготовки військ Східного ВО. Зокрема, це стосується переходу від переважного відпрацювання питань боротьби з бандформуваннями та терористами до вирішення завдань відбиття наступальних дій збройних сил противника.

З огляду на відверто антиамериканський та антинатівський характер СКШН «Схід-2018», привертає увагу участь у них Китаю

Хто ще, окрім КНР, може бути таким противником Росії у Забайкаллі чи у Хабаровському краї, де в основному і проводяться такі навчання?

Чи розуміє це керівництво Китаю? Звичайно, розуміє. Саме тому КНР і бере участь у російських військових навчаннях «Схід-2018». За рахунок цього китайські військові фахівці отримують широкі можливості вивчення особливостей майбутнього театру військових дій на сході Росії, оцінки стану та бойових можливостей російської армії, а також безпосереднього ознайомлення зі стратегією та тактикою її дій. А ніби то спільне протистояння Китаю та Росії зі США є лише прикриттям справжніх цілей китайської сторони.

Свідченням зазначеного є переслідування КНР виключно власних інтересів у відносинах з Росією (як і з іншими країнами), які мають суто практичний характер без жодного альтруїзму. Так, Китай реально фінансує лише ті економічні проекти, які передбачають розширення його доступу до російських природних ресурсів, а саме – транскордонної транспортної інфраструктури, трубопроводів, а також підприємств з видобутку корисних копалин та первинної переробки сиро-

Загострення обстановки на сході Росії може призвести до ускладнення російсько-китайських стосунків та конфлікту між двома країнами

вини. При цьому до їх реалізації переважно залучаються китайські робітники та обладнання. У результаті китайські інвестиції, які начебто вкладаються у розвиток економіки східних регіонів Росії, не мають для них жодної користі та сприяють лише власному економічному зростанню КНР.

Водночас Китай нарощує свою військову присутність на російському напрямку, що

супроводжується активізацією заходів оперативної та бойової підготовки з'єднань та частин Північного бойового командування НВАК (колишній Шеньянський військовий округ; межує з Росією), в т. ч. наступальної спрямованості.

Загалом складається досить парадоксальна ситуація, коли Росія та Китай, з одного боку демонструють партнерські стосунки сторін, а з іншого – все більше постають потенційними противниками. Хоча, можна навести і певні історичні паралелі. Напередодні Другої світової війни подібна ситуація виникла у відносинах між Радянським Союзом та гітлерівською Німеччиною, які об'єдналися у спільному протистоянні Франції і Великобританії та розділили сфери впливу в Європі. В цьому плані участь КНР у СКШН «Схід-2018» дуже нагадує спільний парад Червоної армії та Вермахту 22 вересня 1939 року у місті Брест після спільної окупації ними Польщі. Чим це закінчилось добре відомо. До такого ж фіналу вочевидь йдуть і Росія та Китай.

Китайські військові фахівці отримують широкі можливості для вивчення особливостей майбутнього театру військових дій на сході Росії

Курсанти Національної академії
сухопутних військ — учасники
Військового параду, присвяченого
27-й річниці Незалежності України
під ча лицар ордену